

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hétre 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hétre 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-határon polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

Nyitási ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Steuber József.

Szerda, május 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Venereik: Hidépités — kockázat nélkül.
- A miniszter és a tüzérlaktanya.
- A nagyváradi síkmentés.
- Értékenlei a vashidak ügyében.
- A Székely Otthon közgyűlése.
- Damjanichné a férjéről.
- Jókai Mór nagybeteg.
- A legrégibb aradi cég változása.
- Brutális szakszervező.
- A kurticai jegyzőválasztás.
- A lugosi püspök Aradon.
- A folyamtermékek a vashidakról.
- A primadonna panasz.
- A király Budapesten.
- Csarnok: Hántűnés. Irtá: Szántó Kálmán.

Hidépités — kockázat nélkül.

Arad, május 3.

A holnapi közgyűlésnek kizárólagos tárgya a hidügy. Mint minden szavazással döntendő kérdésben, itt is mindenekelőtt pártokra szakadtak a konszultok és a közérdeklődést ilykép most már csak az köti le, hogy melyik az erősebb: az Eötvös-utcai, vagy a Városház-utcai? Ezzel leterelve látjuk a figyelmet magáról a földolgról, vagyis először a hidak abszolút szükségéről, másodsor azok mikénti felépítéséről.

Abban a hajzában, hogy a várba vezető utvonat oda tétessék-e, vagy ide, az egyik hidat máris ott felejtani készülünk az árok mentén, — sőt sokan annyira belefáradtak, hogy az egész hidügyet elejtendők tartják.

Messzire vezetne annak fejtegetése, hogy igazán létkérdés-e ma még Aradra nézve az Uj-Araddal csupán egy hiddal való összekapcsolás vagy sem? Ez különben is majdnem túlhaladott álláspontnak látszik s így inkább a második momentumra óhajtok röviden reámutatni.

Nem zárkozhatom el annak kijelentése elől, hogy bármily régóta kísért is az Uj-Araddal való szorosabb összeköttetés eszméje, mégsem tartom eddig eléggé előkészítettnek a dolgot, legkevésbé a jövedelmezőség, de még csak a költség szempontjából sem.

Arról van szó, hogy a város építsen két hidat, a minék a költségeihez a kincstár hozzájárul olykép, hogy fedezetül átengedi a révátkelesi és vámszedési jog jövedelmét. Kiköti a kincstár, hogy ebből a városnak jövedelmi forrást nyitni nem szabad. Ebből kitetszik, hogy bármennyibe kerül is ez a városnak, ebből haszna nem lesz, mert nem lehet, legjobb esetben tehát nem lesz vesztesége.

Felmerül ilykép a kérdés, hogy tanácsos-e nekünk belemenni, egy oly nagymérvű vállalkozásba, mely mint olyan, pozitive nem fog jövedelmezhetni? És elbirja-e a város anyagi helyzete, hogy egy közvetett haszon reményében egyáltalán bármilyen kockázatot is vállalhasson? Vagyunk oly kicsiny, közkölségünk pedig oly nagy, hogy e kérdésekre elfogultság nélkül csakis határozott nemmel lehet felelni.

A városnak nem szabad e célra kölcsönt felvenni, nem foszthatja meg magát törzsvagyonától, nem áldozhat semmiképen azon egyszerű oknál fogva, mert nincs miből.

De még ha volna is, akkor sem vagyok hive az ugynevezett városi vállalati építkezéseknek. Az a sok hivatalos apparatus, a mi ilyenkor mozgásba hozatik, az a nehézkes bürokratizmus, a mi ilyenkor különösen működik, az a sok mindenféle fő- és albizottság a maga ezernyi véleményével, javaslatával, érdekeivel: mindez csak lassítja és okvetlenül drágítja a munkálatot.

Építse fel tehát a hidakat a magánvállalkozás. Engedjük át az egész hidügyet a magánosok szabad versenyének. Ám nyerjen rajta a vállalkozó, ha tud. Végeredményben, mégis mi vagyunk a nagyobb nyertesek; mert megkapjuk a hidakat kockázat nélkül, veszteség nélkül, közkölségünk sem emelkedik, törzsvagyonunk is megmarad.

Ez utóbbival különben is nagyon takarékosan kell bánnunk. A regale kötvények devinculálása majdnem legutolsó foszlánya megtépett törzsvagyonunknak. Ha ebbe most belegöngyöljük a hidépitési költséget, miből váltjuk majd meg a vízvezetéket, a lóvasutat stb., a mi productiv befektetéseket jelenthet, a mi közel jövőben elsőrendű szükségletként mutatkozhatik, de a miket ha most regale

Az ördög pénze.

— Francia elbeszélés. —

Szent-Bertalanfalva csak olyan falu, mint a többi. Nem akarom közelebbről leírni, mert félek, hogy a békés falusiakat fölzavarnám nyugalmából, ha fatál s emlékezőseket kaparásznék elő a multnak homályából.

A falunak van egy hosszú egyenes utcája, egymás mellé sorakozó roskatag házakkal. Itt ott új építkezés látszik, aztán van néhány kis mellékutcája, melyen keresztül kis folyó folyik, a mely tele van szeméttel s ezen lármás baromsereg kaparász. De vannak ott apró kertecskék is, ragyogó üvegömbökkel tele tázdoelve, melyek nagyon szépek messziről, de nagyon csunya arcokat tükröznek vissza közelebről.

A mennyire én meg tudom ítélni, a falu lakosai semmiben sem különböznek más falvak lakosaitól. Itt is csak úgy születnek mint másutt, meghalnak, élnek és nem tudják, hogy miért, s itt sem képesek ennek a különös ténynek elfogadható magyarázatát adni.

Ugy látszik azonban, hogy ezeknek az embereknek legkisebb fejtörést sem okoz ez a nehéz probléma. Alig, hogy a világra jönnek, az a legelső foglalkozásuk, hogy elkezdnek kiabálni. Egész életükben nem szünnék meg nyöszörögni és nyafogni az élet terhe miatt s még a meghalásra sem tudják magukat rászánni a nélkül, hogy ne lamentálnának. De maguk sem

tudnák megmondani, hogy micsoda kötelékek fűzik őket oly erősen ehhez az élethez. Az életet nem tartják másnak, mint végnélküli küzdelemnek, mert még a legszorgalmasabb sem viszi annyira, hogy gondtalan örökséget biztosítson magának.

A falu nevezetessége egy főleszü volt. Az állati vonású törpének az volt a különösége, hogy sohasem lehetett belőle mást kivenni, mint igent és nemet. Enyéből állt az egész szókincs, de ez elég volt ahhoz, hogy szerencsét csináljon a világban, a mennyire tudniillik fogalma volt a szerencséről. Anyja, ki maga sem volt teljes eszű s kit a törpe születése óta boszorkánynak hívtak, a gyermeket egy csavargó kereskedelmi utazónak köszönhette. Az ilyen kaland magában véve még nem valami nagy újság, de mikor a szörnyalaku gyermek a világra jött, még a leghitlenebbek is meg voltak győződve, hogy az utazó maga volt a sátán.

Az egész világ lenézte volna a kis Niclast, — így hívták a főleszüt — ha nem rettegetek volna rettenetes izomerejétől. Ha valaki egy kanál levest megtagadott tőle, akkor oly vad ordítással vetette magát az illetőre, mint a hiéna.

Hozzá a nyomorékot szinte fanatikus munkadüh szállta meg. A kis Niclastnak minden megerőltetés gyönyörűség volt, sőt a kovácságban és asztalosságban annyira vitte, hogy ebből következtetni lehetett, miszerint nem volt oly ostoba, mint a mekkorának hiszik. Mi-

vel pedig mindig gyönyörűséggel dolgozott és soha bért nem követelt érte, mégis csak hülyének tartották, ami azonban nem akadályozta meg a parasztokat abban, hogy a kedvét keressék.

Anyja úgy koldulta össze a mindennapi kenyeret, amit adtak is neki, attól való félelmükben, hogy különben megbabonázza a házukat.

A kis Niclast azonban mindenütt tárt karokkal fogadták. Egy darab kenyér s pár burgonya bizony nem volt valami busás napszám egy embernek; a kis Niclast pedig kettő helyett dolgozott. Néha egy-egy régi nadrágot vagy vi-seltes mellényt vetettek neki, téli estéken a tűzhely mellett melegedett és elhálhatott az istállóban a szalmán.

Mint lelkiismeretes elbeszélőnek, azt is meg kell jegyeznem, hogy a legenda szerint Niclast nagyon szerelmes természetű volt. A kis szörnyeteg édes pillantásokat vetett a falubeli szépekre, a mi még groteszkebbé tette. A leányok rémült sikoltozással menekültek tőle, a mi fölött ő borzasztóan tudott kacagni. A legények azonban nagyon kíméletesen bántak vele, rettegvén izmos ökleitől.

Mindent észzevéve pedig a kis Niclast talán a legboldogabb ember volt a világon, mert a bölcsék elve szerint élt, kívánságaival soha sem menve túl a lehetőség határain s nem ohajtott jobb sorsot annál, mint a mit a jóságos gondviselés rendelt neki. Különben mi a bizoyitka annak, hogy polgártársai szellemileg any-

kötvényeinket is ide adjuk, képtelenek leszünk megszerezhetni, hacsak — a mitől Isten óvjon — pótdónkat nem akarjuk fel-emelni?

A holnapi közgyűlés, a mely a hidak felépítését végleg elhatározni van hivatva, okvetlenül gondoskodjék arról, hogy a város az ő erejét túlhaladó vállalkozásba bele ne sodortassék. Feltétlenül biztosítanunk kell a jogot, hogy a hidak építkezését felelősségünk és ellenőrzésünk mellett egy minden tekintetben megfelelő magánvállalkozónak is átengedhessük, a mi a kincstárra nézve annyiban mindegy, a mennyiben mégis csak mi vállaljuk a terhet egyenes haszon nélkül ugyan, de azon megnyugvással, hogy a veszteség ellen viszont biztosítva vagyunk.

A magánvállalkozó nyeresége az ő könnyebben mozogható egyéni agilitásában rejlik. De ha kis idővel tovább is szedné a vámjövédelmet, megéri a városnak az a kis többlet idő, hogy ekközben más irányban lendíthet a maga továbbfejlődésén. Engedjük át a teret az idegen tőke terjeszkedésének, ne legyünk saját adófizető polgárainknak egyenes vetélytársai, hadd érvényesüljön a magánvagyon, az lehet merész, az lehet speculatív: annak szabad; de a közvagyonnak konservatívnak és tartózkodónak kell maradni mindenkoron. Ne latolgassuk, hogy megnyit nyer nálunk az idecsábított idegen, csak teremtsen, csak nyisson meg újabb jövedelmező forrásokat, minél többet, minél sűrűbben, nekünk is bugyog az, mi is meritünk belőle.

Ezt a tételt itt minálunk, ezen agyorsabbán fejlődő és a bátrabban üzérkedő világtól meglehetősen távoleső helyen ugyancsak el lehet fogadni legalább is általánosságban és nagyjában, — a szőnyegen fekvő hidépítés kérdésében pedig különösen. Amiért is fontolja meg a közgyűlés ez eszmét jó alaposan, — Arad város vagyoni helyzete nem tűri a kockázattal járó vállalkozásokat.

Dr. Nemess Zsigmond.

A miniszter és a tüzerlaktanya.

(A közgyűlés feloldott határozata.)

— Az Aradi közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

Az Aradon felállítandó tüzerlaktanya ügyében ma nevezetes fordulat állott be. A belügyminiszter ma érkezett leiratával feloldotta a város közgyűlésének azt a határozatát, melylyel kimondotta, hogy a libásdülőbéli terv elejtésével a vásártéren épített fel.

A határozattal szemben annak idején a város közgyűlésén Boros Vida foglalt állást, kifejtve, hogy a tüzerkaszárnyának a vásártérré való építése nemcsak pénzügyi szempontból, de a város fejlődési, szépművészeti és egészségügyi szempontjából is elhibázott gondolat.

A közgyűlés, mint ismeretes, a vásártér mellett döntött, ezt a határozatot Boros Vida és még több bizottsági tag meglegebbeszte. A belügyminiszter feloldó határozatában, melyet alább szószerint közlünk, arra az álláspontra helyezkedett, a melyet Boros Vida a felebbezésben előadott.

A feloldó határozat folytán a városi közgyűlés újból fog határozni, hogy hová kerüljön a tüzerlaktanya, mert a miniszter úgy kívánta, hogy hozzon a város a maga érdekeinek jobban megfelelő határozatot.

A miniszteri leirat így szól:

(A határozat feloldása.)

Múlt évi december hó 9-én tartott törvényhatósági közgyűlésében hozott azon határozatát, melylyel a város területén építeni tervezett tüzerlaktanya helyül a város tulajdonát képező vásártér területének egy része jelöltetett ki, — az ellene Vásárhelyi Béla és társai, Leitner Ernő dr. és Brunhuber Kálmán és társai részről előterjesztett felebbezések folytán felülvizsgálván, — azt feloldom.

A szóban levő határozat ugyanis a felebbezésekben felhozottak és az általam meghallgatott főispán jelentésében előadott adatok sze-

rint, nem olyan körültekintő pontossággal és alapos számítással előkészítve és meghezva, mint a miót a kérdés fontossága méltóan megérdemel.

Ugyanis a kaszárnya elhelyezéseül tervbe vett területek közül kettő találtatott alkalmasnak u. m. a vásártér és a libásdülőbéli. A tárgyalási iratokból kivehetőleg a libásdülőbéli területtel szemben a vásártéri terület azért jelöltetett ki, mert az utóbbi helyen a kaszárnya építés 150,000—150,000 koronával kevesebbe kerülne, mint az előbbi helyen. Ez a felfogása az ügynek azonban téves, s akként keletkezett, hogy a vásártérből kihalásandó egyes belső terület — minthogy azért készpénz nem kell adni — ingyenbe számított, míg libásdülőbéli területnek kisajátítás alá eső része a szükségletnél jóval nagyobbak vétetett és értéken felül becsülve számított, — sőt a libásdülőbéli felszámítottak a tervezett tüzerlaktanya területéhez csatolni kívánt városi szántóföldek is kat. holdanként 1400 koronával, ami annál feltűnőbb, mert a vásártérről az értékes városi belterület értékelés nélkül vétetett.

Ha a libásdülőbéli területnek a homlokzatra szükséges kisajátítandó része minimálisnak vétetik, s a telep a város tulajdonát képező szántóföldből veendő területen tágitatik, továbbá, ha a kisajátítandó területekre vonatkozólag a telektulajdonosokkal a kisajátítási árra nézve érdemleges tárgyalások folytattnak, akkor valószínűleg tetemesen kisebb és jóval olcsóbb kisajátítási területre lesz szükség, úgy, hogy az egész terület a város tulajdonát képező szántóföldekkel együtt alig kerülne 100,000 koronánál sokkal többre. Ellenben, ha a vásártérből kihalásandó 23 kat. holdnyi belső terület négyeszdöntként csak 8 koronával vétetik számításba, a telek ára maga már meghaladja a 300,000 koronát.

(Az „ingyen” telek ára.)

Ezen kívül úgy látszik, teljesen figyelmen kívül maradt azon igen fontos hátrányos körülmény is, hogy az 120 centiméterrel mélyebben fekszik az azt kerítő utaknál. Ha tehát a telek a létesítendő laktanya épületek külső magasságig nagyobb mérvű föld mozgósítás által emelendő fel, ami nagyon valószínű, az

nyira fölötte álltak neki? Ki bizonyítja be, hogy mi bölcsebb dolog, a pénzt hajhászni, vagy megvetni.

Az egész falu szakadatlanul törte magát a munkában, a nélkül, hogy valamelyik is gondtalan öregséget tudott volna biztosítani magának. A kis Niclas egyesegyedül azért dolgozott, hogy fölösleges erejét elhasználja. S a szerencse mégis meglátogatta.

Egy reggel a „boszorkányt” halva találták ágyában. Elvitték a temetőbe, miután az egyház szolgálja sommásan az uristen kogyelmébe ajánlotta. A kis Niclast hazahívták. A házban egy féltucat vénasszony éppen azzal foglalkozott, hogy az elhunytak inventariáját fölössze maga közt. Niclas szótlanul tekintett arra a hejyre, a honnan egy szekrényt elmozdítottak. A fal téglái megázultak s a hasadékon valami fényes látszott keresztül. Egy ásóval kitágitották a hasadékokat s — csupa arany dől ki belőle, mint a napsugár.

A tömeg fölördített s minden kéz sóváran nyúlt utána. Mielőbb azonban belemarkolhattak volna, a félszü odaugrott s hatalmas ökkleivel és rugásaival kikergette a kunyhóból az egész társaságot. Fél óra múlva az egész falu ott lezsett a bezárt ajtó előtt, várva a történelmődöt. A népek tátott szájjal hallgatták a vén asszonyok fecsegéseit.

— Egy mély lyuk, tele arannyal.
— Mennyi lehet?
— Legalább is tízezer frank — mondá az egyik. — Husz, harmincezer frank — veszekedtek a többiek.
— Azt hiszem, hogy megvan százezer frank s, mondá egy vén banya.

— Elhíhetitek, hogy ez az ördög pénze, mondá az egyházfi. A világ minden kincséért nem nyulnék hozzá.

— No én sem, mondá valaki.

— De még én sem, mondák mások.

Mindenki megvetéssel utasította vissza azt, mivel meg sem kínálták.

— Annyi bizonyos, hogy én vagyok a legközelebbi rokona, mondá egy paraszt. Én vagyok a gyámja.

— Onó, talán inkább én vagyok.

Közben föltárult az ajtó s kilépett a kis Niclas.

— Jó napot, Niclas, én vagyok Péter, a te öreg barátod.

— Ne hallgas rá, én vagyok a te jó öreg uagyhácsid. Nem emlékszel?

— Hát jó leveskét ki szokott nekéd adni? Gyere hozzám, meglásd, mily jó dolgod lesz.

— Gyere inkább hozzánk, nagyszerű véres hurka és savanyu káposzta van ebédre, a mit te úgy szeretsz.

Majd összeveszték fölötte. Mennyi barát! Niclas dohogott a dühtől s a nép nem tartotta tanácsosnak ott maradni. Mindenki hazament, azzal a szilárd elhatározással, hogy legközelebb vizsátér.

Másnap a „gyámok” csoportja a békebíróhoz ment, hogy mindegyik reklamálja a maga jogát. A tanács a csoda színhelyére ment.

— Kincset találtál a lakásodban, Niclas?

— Azt.

— Nem mondanád meg, hogy hova teszed?

— Nem.

Atkutatták a lakást, de nem találtak sem-

mit. Valószínűleg elásta az erdőben, mert csak az imént tért vissza onnan.

Közben a gyámok összeveszték Niclas fölött, aki nem tudta elhatározni magát, melyiknek a meghívását fogadja el. A legravaszabb azt mondta neki, hogy segítsen egy trágyásszeke- ret megrakni. Niclas elfogadta s örült, hogy ez frügygyel megszabadulhatott a tolakodóktól. Munka végeztével Niclas a paraszttal és ujdonsült „unokanővérével”, kaphémiával ebédnél ült.

Phemia szőke volt, kék szemekkel, rózsás arecal, puha kézzel, melylyel a kis „cousint” cirogatta. Ebéd után a gyám óvatosan visszavonult, hogy „a fiatalok megismerkedjenek egymással”. Phemia egyre-másra töltögeti Niclas poharát. Másnap reggelre annyira összebarátkoztak, hogy Niclas nem is akart elmenni. Végre ráakadt a legderekabb gyámra. A rossz nyelvek kikezdi Phemia erényét, de ő nem törődik velük a szívésen ragaszkodik Niclasához.

— Szép aranyaid vannak, ugy-e? sutógá a fölőb.

— De szépek ám.

— Mondd meg hova dugtad.

— Nem mondom.

— Ha nem mondd meg, akkor nem szeretlek többé.

Ebből Niclas eleget érthetett. Heteket és hónapokat töltött Phemiával teljes boldogságban. Még a munkától is elszokott, mert a szép Phemia nem távozott az oldala mellől.

Őt esztendő múlt el már a boszorkány halála óta s Phemia minden áldott nap kérdezte, hogy hova rejtette a kincset, míg végre Niclas

esetben a terület előző feltöltése további nagy költségek befektetését vonná maga után, annyira, hogy az ingyen számba vett vásártéri telek, esetleg *felmillió koronájába is kerülne a városnak*, azon 100,000 koronával szemben, a mibe a libásdűlői terület kerülne, mely utóbb nevezett teleknek a már ott álló cs. és kir. huszárlaktanya telkével egyenlő színvonalra van.

Nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy ha a vásártéri telek a fentebbi pontban érintett színvonalra felemeltetnék, az esetben a közvetlen szomszédságában csak most és pedig nagy áldozatok árán épült új állami gyermekmenhely egy mélyedésben állna, ahová az építeni tervezett tűzérlaktanya összes csapadék vizei folynának le; azonfelül nincs biztosíték a tekintetben, hogy ugyancsak az állami gyermekmenhely a tervezett tűzérlaktanya istállóiban elhelyezendő 600 drb. jó istállózásából eredhető légfertőzés ellen kellően megvédhető-e?

(A vásártér sorsa.)

Annak mérlegelése, hogy miképpen értékesíthető jobban a vásártér, ha parcellázva bocsájtatik áruba, vagy pedig tűzérlaktanyával építetik be, nem tartozik a dolog érdekéhez. Az a kérdés azonban, hogy meghagyassák-e a vásártér eredeti rendeltetésében, a melylyel a város fennállása óta birt, *nagyon meggondolandó*, mert Arad évtizedenként mintegy 10 ezer lakossal szaporodik, szabad terei lassan körül épülnek, s a közegészség szempontjából belülről kifelé szorított vásári forgalom az időszakilag használt vásártereket állandó piacokul kell hogy igénybe vegye.

Ezeket szem előtt tartva, *Arad nagy vásártérét*, mely a vasuti állomás s legfontosabb országutak átkelési szakaszai között fekszik, *beépíteni* s a forgalom élőszerveit onnan, ahol nőttek s kifejtettek, kitépni s máshová helyezni, *a város hátrányát eredményező lépés volna*, — ezzel szemben nem eléggé megnyugtató a polgármesteri jelentés azon része, mely a helyzetet úgy gondolja megoldani, hogy ha az országos vásárok látogatása a jövőben fokozódik és a rendelkezésül álló (a laktanya telkének kihasítása által kibővített) terület szük-

a nagy szerelemtől ellágyult s kész volt a rejtékhelyet elárulni.

— No gyere, mondá Phemia s összeszedte minden szeretetreméltóságát

Mikor az erdőben bolyongtak, a leány mindig észrevette, hogy Niclas állhatatosan kerül a folyónak még a tájékát is. Phemia most azért is arrafelé vonta, körülhálózván hízélszeivel.

— No mutasd meg, hogy merre van.

Niclas vonakodás nélkül követte. Mikor egy kanyarodáshoz érték, mely tele volt bozótval, Phemia türelmetlenül kérde:

— Itt van?

— Nincs.

— Talán ott fönt? kérdezte a leány, s egy kirgő szik adarábra mutatott.

— Ott.

Főlmásztak a sziklára, ott Niclas hason lecsuszott egy szakadékhoz s annak egyik láthatatlan nyílásából egy marék aranypénz huzott elő s a leánynak az ölébe dobta. A leány úgy robant a féleszűre, mint egy megéra. Az aranyak papirból voltak. A kereskedelmi utazó, a vigác adta valamikor a boszorkánynak, ezzel győzvéen le az ellentállását.

— Gazember, gazember, kiáltott Phemia, magából kikelve. Aztán leakarta taszítani a mállyásba. A féleszű megkapta a szoknyáját s magával rántotta.

Itt a folyó nagyon mély volt s egyik sem tudott uszni. Később megtalálták holttestüket az aranyakkal együtt.

— Ez az ördög műve volt, mondták a parasztok. S voltaképen igazuk is volt.

nek bizonyulna: a város tulajdonát képező külhatárbeli területeken még mindig elegendő térfogattal bíró helyeket jelölhet ki a város közönsége országos vásártérül." *Eleget* talán igen, de *megfelelőt*, mely a mostanit pótolná — *alig*

(A régi temető.)

A tűzérlaktanya helyéül megszavazott jelenlegi vásártér katonai gyakorlóter gyanánt szerződésileg van lekötvé, s így már ez okból is annak helyébe a két év múlva felszabaduló régi temető fát és ültetvényeit kellene kiirtani, hogy az így nyert területtel a vásártér fennmaradó részét kiegészítse oly méretre, hogy az vásártérül szolgálhasson. Ezen két év múlva felszabaduló s mintegy 36—40 kat. holdat kitevő szépen befásított régi temetőterület a meglévő városligettel összefügg és ez utóbbi amazal oly jelentékeny légtévé bővülne, mely a belvárost észak és északkelet felől körítve és védve, a város két legfőbb forgalmi vonala közé esnék. A város egészségügyi viszonyaira nézve nagy horderejű lesz ezen kilátásba helyezett park létesülése. A tűzérlaktanyának a jelenlegi vásártérre leendő építése ezen — a város közegészségi viszonyaira nézve nagy fontossággal bíró üdülőhely létesítését *egyszerminlenkorra megsemmisítendő és ezáltal sohasem pótolható kárt okozna a jelen és jövő nemzedéknek.*

Végül szépészeti szempontból sem mutatkozik megfelelőnek a kaszárnjának a vásártérre építése, mert ha az építés a város belsejében történne, akkor azt a fejlődő város nem tűrhesszu idő múlva körülépítendő és a laktanyát körülvevő szép széles, egyenes utcáit három oldalról a laktanya istálló disztelen faiai fognák diszteleníteni.

(Ujabb határozat.)

Ezekre való tekintettel, minthogy nem méríthetem kellő megnyugtatót aziránt, hogy a feloldott határozatban foglalt intézkedés megfelelő teljesen a város érdekeinek és annak végrehajtása nem járna e a városra nézve káros következményekkel: Felhívom a város közönségét, tegye az ügyet újabb alapos megfontolás tárgyává s annak eredményéhez képest hozzon a város érdekeit minden tekintetben szem előtt tartó újabb határozatot

Budapest, 1904 április 20.

Sándor,
államtitkár.

Értekezlet a vashidak ügyében.

(A hármass bizottság javaslata ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 3.

A hármass bizottság azon határozatával szemben, a mely a vashid építésének kérdését aképp akarja megoldani, hogy egyelőre csak az Ujaraddal szemben levő hid építtessék föl s a várba vezető fahid maradjon meg, ma délután állást foglalt a törvényhatósági bizottsági tagok egy része, a kereskedelmi és iparkamara nagytermében tartott értekezleten.

Az értekezleten Bing Vilmos elnökölt, s annak előadója *Edvi-Ilés* László kamarai titkár volt. Bing Vilmos ismertette a hármass bizottság határozatát, a mely a holnapi rendkívüli közgyűlés elé kerül. Ez a javaslat szükségessé teszi, hogy azok, a kik a törvényhatósághoz intézett beadványukban az *Eötvös-utcai* hid mellett foglaltak állást, ismét határozzanak, s egyöntetűen megállapodjanak abban, hogy a hármass bizottság javaslatával szemben fognak szavazni.

Steiner Jakabnak az a véleménye, hogy a város egyáltalán ne építsen vashidat, mert azt anyagi ereje nem engedi meg. Majd épít az állam, ha szükség lesz arra. Ha azonban az

építést mégis kimondanák, építsék ugy a vashidat, hogy az a város megterhelhetőségével ne járjon.

Edvi-Ilés László hosszabb beszéd kíséretében, a melyben a hid-ügy legutóbbi mozzanatait ismertette, terjesztette elő a határozati javaslatot. E szerint az értekezleten megjelenetek azt indítványozzák a holnapi rendkívüli közgyűlésnek, mondja az ki, hogy *mind a két hid egyidejűleg építtessék ki*, még pedig az egyik az *Ovár-térről*, a másik az *Eötvös-utca végéről*.

Avarffy Ferenc pártolja a javaslatot, ugyszintén *Tolnai* János dr. is, a ki beszédében főlegemléttette a folyammérnökségnek a városhoz beadott szakvéleményét.

Stauber József kijelenti, hogy nem szokása ugyan, de kivételesen egy állásponton van *Steiner* Jakabbal, aki azt mondta, hogy a hidakat csak úgy szabad felépíteni, ha a város nem terheltetik meg általa. A kormány oly feltétellel engedte át a vám- és révjogot, hogy azok ellenében két vashidat építsen a város. Ezeket a hidakat azonban nyernie nem lehet, mert ez az állam kikötése. Ha tehát nyernie nem lehet, akkor veszítenie nem szabad. Indítványozza, hogy szerezzék meg a város a jogot arra, miszerint a hidakat vállalkozónak adhassa ki oly módon, hogy az a vámbevételeknek bizonyos időre való leköttése ellenében a hidakat a városnak minden hozzájárulása nélkül kiépítse. E kikötést az állammal szemben már a június 1-én teendő kijelentésében hangsúlyozza a város.

Assael József pártolja *Stauber* javaslatát, mert maga is azon meggyőződésben van, hogy a hidépítés tervét nem bírja el a város, csak attól tart, hogy ez újabb komplikációkra ad okot.

Nemess Zsigmond dr. melegen üdvözli *Stauber* javaslatát; neki is meggyőződése: a városnak, miután ugyanis ki lett mondva, hogy a város nem nyerészkedhetik a hidak építésénél, ki kell kötnie a jogot, hogy azokat vállalkozónak adhassa ki.

Edvi-Ilés László színtén pártolja *Stauber* javaslatát, azonban, nehogy ez a kérdést esetleg komplikálja, azt indítványozza, hogy azt a közgyűlésen ne a most megállapítandó javaslat keretében terjesszék elő, hanem *Stauber* arra nézve külön javaslatot nyújtson be.

Bing Vilmos szerint aképp lehetne barátokat szerezni a most fölvelett nagyon helyes eszmének, ha kimondanák azt is: azonban a vállalkozó köteles a hid munkálatait aradi iparosokkal végeztetni. (Helyeslés.)

Müller Károly mindkét hid fölépítése mellett van, s a várba vezető hidat illetőleg annak az *Eötvös-utca* tengelyében leendő elhelyezése mellett fog szavazni. A másik, *Uj-Arada* vezető hidra nézve azonban van még egy nézet: hogy ugyanis az ne az *Ovár-térről*, hanem a *hajó-utcával* szembe kerüljön. O esetleg ez utóbbi nézetre kapacitálható lesz; azért azt ajánlja, hogy az *Ujaradra* vezető hidra nézve az értekezlet *ne mondjon ki kötelezőt*.

Steinhart Mór dr. azt javasolja, hogy a kérdést minél kevésbé komplikálják. A határozati javaslatnak három egymástól teljesen különálló pontja legyen. Az első: mondja ki a város, hogy mind a két vashid egyidejűleg építtessék ki. Ezzel már meg lenne döntve a hármass bizottság javaslata. A második: az *Uj-Arada* vezető hid az *Ovár-térről* kerül. A harmadik: a várba vezető hid az *Eötvös-utca* tengelyébe építtessék. Erre a háromra történjék a szavazás.

Többek hozzászólása után az értekezlet aképp határozott, s e szerint szövegezte meg a

határozati javaslatot. Kimondták egyben a *Staubert József* javaslata mellett való állásfoglalást, továbbá, hogy a fenti három pontra nézve *névszerinti szavazást kérnek*. A határozati javaslatot *Edvi Illés László* nyújtja be, s mellette *Müller Károly*, esetleg *Tolnai János dr.* szólalnak föl. A határozati javaslatot az összes jelenlevők aláírták.

Az értekezleten *Bing Vilmos* elnöklésével jeivoltak: *Avarffy Ferenc*, *Assael József*, *Blaskovits Antal*, *Doi Konstantin*, *Edvi-Ilés László*, *Éles Ármán*, *Domány József*, *Glück Károly*, *Herzel Bernát*, *Jóó Béla*, *Kronstein Vilmos dr.*, *Kotsis Lajos*, *Lusztig Ármán*, *Lukácsy Lajos*, *Lengyel Frigyes*, *Lengyel Tivadar*, *Magyary Ferenc*, *Mayer Miksa*, *Marschall Lajos dr.*, *Maresch Gyula*, *Marek Samu*, *Nemess Zsigmond dr.*, *Ostenberg Tivadar*, *Purkár György*, *Odry Antal*, *Robitzek Ágoston*, *Rozsnyay József dr.*, *Rozsnyay Kálmán*, *Staubert József*, *Steiner Jakab*, *Steinhardt Mór dr.*, *Sófalvi György*, *Szalai Arnold dr.*, *Tolnai János*, *Wadowszky Gusztáv*, *Wallfisch Ármán* és még többen.

A király Budapesten.

(A virágkiállítás megnyitása. — *Tisza István* a királynál.)

— Az *Aradi Közlöny* táviratát értesülése. —

Arad, május 3.

Az örvendő magyar főváros pompával, ünnepekkel veszi körül a tegnap, hosszú idő után hazatért királyt.

Az ünnepek sorozata ma indult meg azzal a virágkiállítással, amelyet a főváros közönsége és a képzőművészeti társulat közösen rendez. A Városliget tavaszába illesztették ezt a színes, illatos paradicsomot. A műcsarnok termeiben, ahol a tavaszi képkiallítás még látható, olyan versenye ez a természetnek és a művészetnek, amely messze maga mögött hagyja a — művészetet. A kertek legdiszesebb virágai, az exotikus tájak tündöklő színű növényei, gigászi viráglombok, fehér-sárga, égővörös, bíborlila színű csodaszép virágok, az 52 féle azaleák, a Phönix-pálmák, Maximiliana régia, mimózávirágok elegáns csoportjai között százféle nemes rózsafaj virágai szolgálnak keretül annak a pompának, a mely itt a királyt várja.

Az összes főméltóságok s a magyar társadalom legfelsőbb előkei, az urak frakkban, a hölgyek estélyi díszben már tíz óra után kezdtek gyülekezni a Műcsarnok termeiben. A miniszterek csaknem teljes számban, a két Ház zöme, katonai főméltóságok, főrendek és ama bizonyos jelen voltak, akik nélkül az eféle dolgok meg nem eshetnek, vidám és érdekes csoportokat alkotva, hullámozottak ünnepélyes várakozással a Műcsarnok fölépcsői körül.

Néhány perccel tizenegy óra előtt érkezett magyar huszáros, sallangos négyeslopaton *József Agost* főherceg hadseregének kíséretében, akit *Berzeviczy Albert* miniszter fogadott *Halmos* polgármesterrel.

Nemsokára azután érkezett a király főhadsegédével, báró *Bolfras* tábornagygyal. Amikor a király kocsija berobogott a Műcsarnok előtt levő félkörbe, hangos ováció fogadta. A király vidáman mosolyogva, barátságosan köszöntve a szép közönséget, legelőször *Berzeviczy* miniszterrel szorított kezét, aki néhány szóval üdvözölte a királyt.

A király a következő szavakkal válaszolt: — Nagyon szívesen jöttem; a képzőművészetek és a szép virágok mindig érdekelték.

Azután *Halmos* polgármester köszöntötte a királyt, a főváros nevében s a király barátságos szavakkal fejezte ki örömét, hogy a szép kiállítást láthatja. Ekkor megpillantotta a király *József Agost* főherceget és kezét szorítva vele,

felhaladt a lépcsőkön, hogy a Műcsarnok kapuján át belépjen a művészet e csarnokába. A rendezőség azonban most hirtelen — alig bocsátva néhány embert a király kísérei után — bezárta a kaput s a meghívott vendégek kellemtelen csalódással kirekedtek a lépcsőkre. Csak mintegy félórával később, jókora tolongás után juthattak a „meghívott vendégek“ a kiállítás termeibe.

Ezalatt a király a miniszter és *Karlovsky* Bertalan festőművész kalauzolása mellett előbb megtekintette a képkiallítást. Teremről-teremre haladva, figyelmesen megszemlélte a festményeket, némelyiknél érdeklődve megállott és bemutatatta magának azokat a művészeket, akiknek művei megnyerték a tetszését. A képkiallítás megszemlélése után következett a virágkiállítás megtekintése és egyes ritkább és szebb példányainál a király érdeklődve állott meg.

Benczur megszólította a királyt s vele legújabb arcképéről beszélgetett. Majd így szólt a felség:

— Most egy jó ideig nem fogok önnek ülni.

A király igen nagy elismeréssel szólt *Zigány Rezső* fiatal festőművésznek egy csavargó gyereket ábrázoló festményéről. Hosszan nézte a képet, majd ismételtén megjegyezte:

— Igazán erős és igen nagy tehetségre vall.

A képkiallításban így szólt a király a kultuszminiszterhez:

— Meglepően szép ez a kiállítás. Igaz örömmel látom a magyar festőművészet rohamos haladását.

Róna József szobrásztól azt kérdezte, hogy érte van-e már öntve az *Andrássy-szobor*? Megelégedéssel hallotta, hogy a szobrász nemcsak a mintát készítette, de az öntés munkáját is maga vezeti. A szobrászati teremben még *Zala György*öt szólította meg.

A kupolacsarnok bejáratánál *Tallán Béla* földművelési miniszter üdvözölte a királyt, a ki így válaszol:

— Szívesen jöttem ide. A virágokat egész életemben mindig szerettem.

Az utolsó teremben a király egy román tűzérőhadnagyot vett észre, a ki egy budapesti tűzészredhez van beosztva. A király megszólította és megkérdezte, hogy melyik ezredhez van beosztva, román katonai állásba vágta magát s felelt a királynak.

A látogatás közel egy óra hosszat tartott s mindvégig kellemes határról tanuskodott.

Délben ő felsége *Tisza István* gróf miniszterelnököt hosszabb magánkihallgatáson fogadta.

A Székely Otthon közgyűlése.

(Arad és a székely kongresszus. — Tiszteletbeli tagok. — Székelyipar kiállítás. — Székelyek telepítése Hunyvármegyébe.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 3.

Az aradi Székely-otthonnak édeskes rendkívüli közgyűlése volt ma este a Központi szállóban levő helyiségében.

Elsőben is a folyó hó 8-ára hirdetett, a vasuti sztrájk miatt azonban épp a mai napon érkezett jelentés szerint f. évi június 2-ára halasztott marosvásárhelyi székely-kongresszust tárgyalták. Ez az országos kongresszus arról lesz különösen nevezetes, hogy ez alkalommal alakítják meg az országos Székely-szövetséget. A jelenleg fennálló 50 székely társaság egyesül egy szövetségben, melynek központja lesz a székelyek fővárosa, Marosvásárhely. A szövetségi tagsági díjakból egy központi irodát állítanak fel állandó személyzettel, s egy közös lapot adnak ki. Ennek a szövetségnek az aradi

Székely-otthon is természetesen tagja lesz teljes tanácskozási s 8 szavazati joggal, melyet a megválasztandó három képviselő útján fog gyakorolni. Így a székely-társaságok egy hatalmas testületet fognak képezni a székely-akció érdekében.

A kongresszusra a Székely-Otthon *Bedő* Árpád dr. küldötte ki a többek között azzal a megbízással, hogy lehetőleg hasson oda, miszerint a legközelebbi jövő évi országos székely kongresszus itt Aradon tartassék meg. E tekintetben *Bedő* Árpád dr. száz aláírással ellátott kérelmet visz és fog a kongresszusnak benyújtani. Egy országos székely kongresszus, melyen a kormány is képviselve lesz, minden esetre érdekes eseménye lenne Aradvárosának is.

A kongresszusi tárgyak beható vitatása után az Otthon új alapszabályait mutatta be, melyet a belügyminiszterium most hagyott jóvá. S ebbe az új alapszabályba bevett egyik új § szerint az Otthonnak most már tiszteletbeli tagjai is lehetnek, t. i. olyanok, kik a székelyek érdekének valamely érdemeket szerez. Ezzel kapcsolatban az elnök előterjesztette, hogy *Urdán Iván* főispánt, dr. *Csernovits* Diodor államjósággazgatót, *Institoris* Kálmán polgármestert, mint a kik a székely kiállítások körül kifejtett tevékenységük által és *Sarlot* Domokos főkapitányt, mint a ki a székely házi iparcikkek hatósági védelme által szereztek érdemeket, válassza meg tiszteletbeli tagokká az otthon.

Az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadták s kimondták, hogy a tiszteletbeli tagok megválasztásáról szóló okmányt az illetőknek küldöttség fogja átadni.

Osáky-Pallavicini Hipolit őrnagy Zeley Kálmán útján felszólítást intézett az Otthonhoz, hogy alvácái uradalmába az oláhok helyett székelyeket alkalmaz, ha az Otthon gondoskodik az odaváló telepítésről. Egyelőre 8 erdőkerülőt kér, kiknek havi 30 korona fizetést, lakást és egy-egy kis kertet ad. Az Otthon örömmel vette tudomásul a gróf hazafias buzgalmát s elhatározta, hogy a székelyeknek idevaló telepítéséről lehetőleg mielőbb gondoskodik.

Tárgyalás alá került a *gurahonci kaszinó* átírata, melyben a magyar iparpártolás érdekében való tevékenységre hívja fel az Otthont s egyben Zeley Kálmán útján közli a társasággal, hogy mivel a székely ipar is magyar ipar, hajlandó volna az Otthon közvetítésével és közreműködésével a nyári fürdő idény alatt *Menyháza*n és *Alvácán* egy székely iparkiallítást rendezni. Az Otthon lelkesedéssel fogadta az eszmét s elhatározta, hogy ugy ezen kiállítás sikere, mint a magyar iparpártolás érdekében minden lehetőleg a legnagyobb készséggel tesz meg s az előmunkálatok megtételére egy három tagú bizottságot választott.

Ezen a közgyűlésen határozták el a „Székelyekről“ című könyv kiadását is, melyet 7 jeles székely íróval együtt *Bedő* Árpád dr. szerkesztett s melyet az Otthon az Agyagfalván felállítandó székelyemlék alap javára egy korona árral ad ki. A könyv a napokban hagyja el a sajtót.

TÁVIRATOK.

Nagy tengeri ütközet Port-Arthurnál.

(Győzelem a szárazföldön, vereség a tengeren.)

Pétervár, május 3. Az orosz távirati ügynökség jelenti, hogy Port-Arthurnál nagy tengeri ütközet folyt le. Reggel öt japán nassádót vettek észre az orosz hajók, melyek nyomban megkezdték a tüze-

lést, mire a japán hajók visszavonultak. Ezután egy japán hajóhad jelent meg, elől egy gyújtó hajóval. Ezt a hajót az orosz lövegek elsüllyesztették. Később ismét két gyújtóhajó tűnt fel, majd később négy gyújtóhajó. Ezek közül kettő orosz aknákra ment és felfordult, kettőt az oroszok lövegei süllyesztettek el. Három óra tájban újabb három gyújtóhajó jelent meg. Egy az aknáktól sülyedt el, egy sziklára jutott, egy pedig az orosz ágyuktól sülyedt el. *A harc még tart.*

Szentpétervár, május 3. Az orosz távirati ügynökség jelenti azt a hírt, hogy kilenc japán kereskedelmi hajó Port-Arthur felé nyomult, azzal a szándékkal, hogy a bejáratot elzárják. Az oroszok azonban a hajókat elsüllyesztették. A kikötő bejárata szabad. *Értesítés a szociálistákra.*

Tokio, május 3. Midőn a japánok tegnap reggel megszállták a Kiuliencsöng és Joszoko között a jobb Iho-parton levő dombosort, az oroszok a Kiuliencsöngtől északra keletre levő dombokon másodszor is ellentállást fejtettek ki. A japánok három uton haladtak elő és megszállták a Kiuliencsöng és Szujukari között levő vonalakat. A császári gárda az oroszokat három oldalról körülfogta és este 8 órakor elkecseregett tusa után elfoglalta az oroszok állását. A japánok husz ágyút vettek el fogattal és löszrel és több mint 20 tisztet és nagyszámú katonát ejtettek fogságba. Az oroszok visszavonultak Föngvancsöngbe.

Románia hadi kiadása.

Bukarest, május 3. A román kamara elfogadta Sturza benyújtott törvényjavaslatát, amelynek alapján 28 millió frankot engedélyeznek gyors tüzelőanyagoknak megfelelő tölténykocsikkal való vásárlására. A kormányt felbatalmazzák, hogy a kiadást a szükség mértéke szerint fedezze akár a megállapított költségvetési fölösleg évenként való levonásával, akár rendelkezésre álló feleslegek híján járadék kibocsátásával. A szecvárus nagy többséggel elfogadta a fölszóló törvényjavaslatot.

A kurticsi jegyzőválasztás.

(Fölhívott szociálisták.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3. Izgalmas napja lesz holnap Kurtics községnek. Holnap fogja a községi képviselőtestület választás útján betölteni a Szerény Sándor lemondása folytán megüresedett jegyzői állást.

A választás valószínűleg egyhangú lesz, mert Vukuleszku Titusz borosjenői szolgabíró, a kurticsi jegyzői állásra, melyre ő volt a legszámbavehetőbb jelölt, most már nem reflektál s így az egyedüli komoly jelölt Zachariás Árpád forrai-nagyiratosi jegyző, aki a szomszédos faluban jegyzőszködik már tizennyolc év óta s becsületes, komoly irányú működése a kurticsiak előtt is ismeretes.

Vukuleszku Titusz visszalépésének igen érdekes háttere van. Baross Ferenc dr. főszolgabíró ismerve Kurtics község elhanyagolt állapotát, melynek nagyrészt Szerény Sándor nemtörődömsége volt az oka, olyan embert szeretett volna Kurtics község élén látni, aki a község ügyeit rendezhözze és bizonyos modern szellemet hozzon be a községi képviselőtestületbe. Ilyen emberre Kurtics községnek annál

is inkább szüksége van, mert dacára annak, hogy körülbelül nyolcezer lakosa van, kulturális szempontból rendkívül el van maradva, s pl. a község nagyszámú intelligenciájának az a régi óhaja, hogy legalább egy állami iskolát kapjon a község, a képviselőtestület indolenciáján mindig hajótörést szenvedett. Vukuleszku szolgabíró megválasztása nagy nyereség lett volna a községre nézve, ámde Vukuleszku, mikor a napokban tájékozódás végett a községben járt, arra a meggyőződésre jutott, hogy azon áldatlan viszonyok közt, melyek a községben most is uralkodnak, a legnagyobb ambíció dacára sem volna képes hivatását komolyan elvezetően betölteni. A szociálista agitátorok, akik Kurticson kitűnő talajon működnek, tőket kovácsoltak a járási főszolgabíró azon idejéből, hogy Kurtics községnek olyan jegyzője legyen, aki hivatását minden irányban a legnagyobb megelégedésre töltse be. Mint-hogy éppen véletlenül Vukuleszku szolgabíróra esett a választás, a szociálisták azon címen, hogy a szolgabíró hivatalos jelölt, heves izgatást indítottak meg ellene. Bár a képviselőtestület még semmiféle irányban állást nem foglalt, Vukuleszku tapintatosan kitért a további komplikációk elől.

Mint-hogy azonban ez az izgatott hangulat nem ideig-óráig tartó jelenség, hanem bizonyos stabilitás jellegét hordja magán, híre jár, hogy esetleg Zachariás Árpád ugyanazon indokokból, mint Vukuleszku, megválasztását nem fogadja el.

Ma különben egy küldöttség járt benn Aradon Baross Ferenc dr. főszolgabírónál, akitől a küldöttség szóoka, Háromy László dr. országgyűlési képviselő azt kérte, hogy vegye figyelembe a község óhaját és Zachariás Árpádot szintén jelölje. A főszolgabíró megnyugtató válasza után a küldöttség visszament Kurticsra.

A nagyváradai sikkasztás.

(Hiány a városi pénztárban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

Immár teljesen ismeretesek a részletei a nagyváradai városi pénztárnál elkövetett 124.000 korona hiánnyal kiderített sikkasztásnak. Megindult a sikkasztási ügyben a bünyügyi eljárás, mely egyelőre az előnyomozat stádiumában van.

Dr. Nagy Géza kir. ügyész már megkezdte Rimler Károly polgármestert, hogy amennyiben a városi pénztárnál tapasztalt hiányokkal kapcsolatosan hivatalból üldözendő bűncselekmény látszik fennforogni, az ügyre vonatkozó adatokat bocsássa a kir. ügyészség rendelkezésére. Csak a polgármestertől leérkező jelentés után tesz a kir. ügyészség jelentést Nizzalovszky Endre vizsgálóbírónak, aki azután átveszi a vizsgálatot s valószínűleg egy-két nap múlva megidézi kihallgatásra első sorban a sikkasztó Hegedüs Géza volt városi főpénztárost.

Hegedüs Géza nagy ravaszsággal károsította meg a várost. Manipulációt öt esetben a következő módon csinálta:

Először 1903. január elején történt, hogy a pénzügyminiszter értesítette a várost, hogy kiutalt részére az italmérsi jövedékből 22.300 koronát. A tanács ezt beutalta a városi pénztárba és utasította a városi irodaigazgatót, hogy e határozatáról úgy a számvevő hivatalt, mint a főpénztárost, végzésileg értesítette. Hegedüs ekkor maga ment fel az iktatóba és azzal a kijelentéssel, hogy majd leviszi ő a végzést, maga vette át a számvevői hivatalnak

szolgáló értesítést. Ilyenformán a számvevőség nem nyert értesítést a 22.300 korona beutalásáról és természetesen Hegedüs Géza sem bevételozte azt a pénztári naplóba, hanem egyszerűen elikkasztotta.

Hasonló módon manipulált másodszor is 1903. június 28-ikán, a mikor az a nütások törlesztésére kiutalt a tanács 59.000 koronát a takarékpénztárban elhelyezett becéből. Hegedüs Géza ekkor megint bement az irodaigazgatóhoz és türelmetlenkedett, hogy gyorsan adják oda neki az utalványt és a számvevőségnek szóló tanácsi végzést is, mert becsukják a bankot. Ki merete volna a kiadó kisebbrangu tisztviselői közül feltételezni a város legrégebbi hivatalnokára, hogy ez a türelmetlenkedés a sikkasztás szándékát szolgálja. Persze, hogy odaadták neki a végzést, a melyet zsebre vágott és a számvevőséget nem értesítette arról, hogy a takarékpénztárból kivett 59.000 koronát.

Ezenkívül még három, összesen öt esetben követett el ilyen fufanggal sikkasztást, az eddigi vizsgálat adatai szerint összesen 124 ezer 66 korona 72 fillér erejéig, a mely összeget a hétfői felfedezés után, mint már említettük, Rimler Károly polgármester lövőgyázó, de egyben energikus fellépése után Hegedüs Géza és családja visszatérített a városnak.

A szerencsétlen bűnöst teljesen megtörte a leleplezés és mióta büne kiderült, mintha apathiába esett volna. Tompa rezignációval ül szobájában, nem szól senkihez sem és táplálkozni is alig akar. Családja azt, hogy az ügybe a kir. ügyészség is beavatkozott és hogy a napokban már a vizsgálóbíró előtt is meg kell lennie kihallgatáson, egyelőre emliteni sem meri előtte.

Amint Nagyváradról táviratozzák, Rimler Károly polgármester ma a belügyminisztertől miniszeri biztos kiküldését kérte, aki a város könyveit tizenöt évre visszamenőleg megvizsgálja. Hegedüs főpénztáros a kiállott igazalmak folytán súlyos ideggyógyba esett.

TANÜGY.

(—) Főigazgatói látogatás. Kirchner Béla főigazgató és miniszeri biztos tegnap Aradon időzött és megvizsgálta az aradvárosi alsófoku kereskedő iskolát. A főigazgató Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelővel minden osztályban kétszer is volt, és meghallgatta az egyes tanórák tanítását, valamint meggyőződött a tanulók előhaladásáról. A főigazgató estefelé kiment a vértanúk vesztőhelyéhez és azon sánchoz, ahol a négy vértanút agyonlőtték.

(—) A Délmagyarországi Tanítóegylet konviktusa. (Felhívás jelentkezésre.) A „Délmagyarországi Tanítóegylet” konviktusa Temesvárott az 1904—1905. tanév kezdetével saját új és modernül az egészségügyi követelményeknek szigorú betartásával épült palotájába költözködik, ahol 100 tanuló nyelvi elhelyezést, illetve 65 új hely lesz betöltve, melyre ezennel pályázatot hirdetek. Konviktusunkban a tanulmányi és erkölcsi rendre a gondnok ügyel, az eddiginél ezen munkájában egy felügyelő és 10 prefektus segít. Konviktusunknak külön intézeti orvososa van. Különösen ki kell emelnem, hogy új konviktusunkban a könnyebb betegek részére külön betegszoba és fürdőszoba van berendezve, éppolyteljesen és szigorúan elkülönítve külön bejárattal van elhelyezve az esetleg járványos betegek szobája és fürdője. Az egészséges gyermekek fürdője pedig minden igényt kielégít. A tanulók szabad mozgására nagy udvar és egy nagy előtér áll rendelkezésre. Konviktusunkban a kellő tisztaságra vízvezetékünk van, a világítás és fűtés a legmodernebb. Hálószobáink és tanulószobáink a szó legszigorubb értelmében — termek. Világosak, magasak és jól szellőztethetők. Konviktusunkba felvétetnek: 1. a délmagyarországi tanítóegylet tagjainak középiskolákat

látogató fia gyermekei; 2. nem egyleti tagoknak középiskolákat látogató fia gyermekei, ezek között első sorban az alapító és pártoló tagok, nemkülönben községi jegyzők gyermei. Konviktusunkban a teljes ellátás díjai a következők: a) a délmagyarországi tanítóegyletnek az egylet területén működő tanító tagjainak gyermekei havonta előre 24 koronát, nem egyleti tagok gyermekei havonta előre 82 koronát fizetnek; b) minden tanuló kivétel nélkül 20 korona felvételi- és 4 kor. orvosi díjat fizet, mely összegek a felvételnél fizetendők. A felvétel iránti kérvények f. évi július hó 10-ig előírt elnökhöz nyújthatók be. A kérvényben az egylet tagoknak igazolni kell az egyleti tagságot és azt, hogy tagsági kötelezettségeiknek mindvégig eleget tettek. Minden folyamodó kivétel nélkül köteles a kérvényhez egy nyilatkozatot mellékelni, melyben magára nézve gyermekének felvétele esetében a konviktusi szabályzatban foglalt kötelezettségeket elismerni s ezeknek nem teljesítése esetében magát az egylet ügyessége által meghatározott bíróság sommás eljárásának aláveti. Melléklendő még a gyermek jelen tanévi végbizonyítványa is. A konviktus szabályzatát az elnök mindazoknak megküldi, akik ez iránt hozzá fordulnak. A teljes ellátás áll: ételmezésből, lakásokból és a fehérneműk mosásából. A felvételnél f. évi július hó 15-ig minden jelentkezett szülő értesítést kap, a mikor a szervezeti szabályzat és a házi rend is megküldtetik. A t. szülők tájékoztatására détek szervezeti szabálytervezetükből egy-két szakaszt. 20. §. Az internátusban főcél lévén a jó, erkölcsös, hazafias és vallásos nevelés, erre szigorúan felügyelni, azt gyakorolni, istápolni a bennlakó felügyelő kötelessége, a ki erre a hatalommal ruháztatik fel. 23. §. A felügyelő bizottság kötelessége az internátusban minden héten egyszer ellátogatni és különösen a nevelés szempontjából a gondnok működését ellenőrizni. Meggyőződik továbbá az ellátás minőségéről, az internátusban uralkodó egészségi állapotról, tisztaságról és rendről. Tapasztalatait a gondnoknál elfekvő „Napló”-ba minden alkalomkor beírja. Jelentését a 24. §. szerint megírja és az internátus bizottság elnökének megküldi. 25. §. Az internátus belétele a házi rend szabályozza. E házi rend kiterjed a növendékek tanulási idejére, templomba járásra, szórakozásra, beszámolásra az iskolai életről. 26. §. A gondnok kötelessége időnként a középiskolák igazgatóitól a bennlakó növendékek tanulmányi előmenetelét és erkölcsi viselkedését illetően véleményüket kikérni. 27. §. A gondnok szigorúan őrködi, hogy a növendékek vallásfelekezeti templomba vasár- és ünnepnapokon eljárjanak. 28. §. A gondnok folyton a növendékek között tartózkodik, munkásságukat ellenőrzi, egyszerre testi és lelki egészségüket átvilág gondoza. Különösen vigyáz arra, hogy mindegyikben a kötelezettségek teljesítésével menjenek iskolájukba. 33. §. Az internátus orvosa az intézet minden hóban egyszer hívásra többször — meg látogatja. (Temesvároshoz következő középiskolák vannak: áll. főgimnázium, kegyesrendi főgimnázium, állami főreáliskola, állami tanítóképző, polgári iskola, felső kereskedelmi iskola, állami fa és fémipari szakiskola). Pancsován, 1904. március 28-án. Molnár József, a konv. biz. elnöke.

(—) Felvétel a tanítónőképzőbe. A nagyszombati tanítónőképzőintézet I. és II. osztályába a következő 1904—1905. tanévre felvételnél folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leány-népiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. *(Elvételük vesztésük nélkül, de a pályázati kérvényhez alapján történik a felvétel.)* A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: I. Keresztlelvél; II. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről; a) az előző évi felvételi értesítő; b) az év végi bizonyítvány július hó 30-án feltétlenül beküldendő; c) orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanító pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatóságig július hó 15-ig kell benyújtani. A felvételnél július hó első napjában lesz elintézendő; a érdekelt az érdekeltek azonnal értesítést nyerneket. A II. és III. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehető olyanok is, akik kisdudavónói oklevelét szerezték vagy a felsőbb leányiskola esetleg leánygimnázium hat. osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakáskor a prospektusban vázolt az igazgatóság.

A folyamommérnökség a vashidakról

(Műszaki vélemény.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

Abba a nagy koncertbe, melyet a második Maroshid helyének kijelölése ügyében rendezett a város képviselőtestülete, ma egy újabb hang szólt bele.

Az aradi folyamommérnöki hivatal adott hivatalos véleményt arra a kérdésre, hogy műszaki szempontból melyik hely felel meg legjobban a város érdekeinek; az *Eötvös utcai hely*, avagy a *városháza mögötti hely*. A vélemény a városháza mögötti helyet jelölte meg mint olyant, melyre a második hidnak kerülnie kell. Az átiratban különben érdekes az, hogy a folyamommérnöki hivatal az Ujaradra vezető hid legalkalmasabb helyül a *Hajó-utcát* véli. Ez a vélemény természetesen már későn jött, mert ebben a dolgban a város közvéleményén kívül, a kormány is úgy határozott, hogy a *I. hidnak okvetlenül Ujarad jütelejének irányában kell esnie*.

Maga az átirat különben, mely *Institúris Kálmán* polgármesterhez van címezve, így hangzik:

Folyó hó 15-én kelt becses átiratára a Maros folyón Aradnál építendő hidak tárgyában, tisztelettel értesitem a következőkről:

Folyamszabályozási szempontból illetőleg a szabad vízlefolyás, de főleg a lehető kedvező jégjárás érdekében kívánatos a tervezett hidakat minél távolabb helyezni el egymástól, mely fontos követelményre való tekintettel a felső hidnak a városháza mögötti elhelyezése kétségtelenül célszerűbb.

Különös figyelmet érdemel, sőt követel a kérdésnél az aradi vár alatti éles Maros-kanyarhoz való alkalmazkodás is, mert a folyó vize e helyen erősen megtöretvén, ottan könnyen támadhatnak torlódások, mely körülménynél fogva a város biztonsága érdekében áll, úgy a felső, mint az alsó hidat azon kanyar közepétől lehetőleg távol elhelyezni.

Ebből kitűnik, hogy a felső hidnak legalább is a városháza mögé való felvitelét a helyzeti körülmények jóformán megkövetelik, de a fentiekben komoly intelmet látok arra nézve is, hogy az első hidat ne építtessék oly közel a folyónak szoban levő sarkához, hanem vitessék le legalább is a Hajó-útcához, úgy, hogy onnan Zsigmondháza át vezessen Ujaradra.

Az Övartérnél tervezett körtöltésnél tervezintérvonalozására nézve nincsen észrevétel, mert az által a Maros ezen szakaszán fennálló és megfelelő mostani hullámtér keretében maradnánk.

A Maros folyó aradi szakaszának általános szabályozása ugyan még nincsen napirenden, de a közel jövőben áll. A változott viszonyoknak megfelelőleg és a lehető olcsó kivitel biztosítása céljából, most új terv fog kidolgoztatni, a mely még a nyár folyamán készül el.

E tervi tanulmány tárgyává fogja tenni azon kérdést is, vajjon nem-e lenne célszerű a város mentén levő mostani mederben csakis a kis- és középvízet levezetni, a nagy vizet pedig egy, az aradi vár mögött létesítendő árapasztó csatornában.

Ez esetben a vár és a Maros közötti előtér megnagyobbítható és feltölthető lenne, miáltal a városunk fejlődésére nagy terület nyerne.

Hogy a szabályozás így lesz-e foganatosítva, az iránt a kir. folyamommérnöki hivatal természetesen nem tehet semmiféle ígérteket, mert ez a magas kormánytól függ, de amennyiben a város magát is érdekelnék tekintetű, remélhetőnek tartom, hogy a hajózási érdekeknek megfelelő szabályozás a város érdekeivel egyeztethető lenne.

Ezeknél fogva a Maros-szabályozásnak esetleg ily módoni végrehajtása a tervezett felső hidnak miképeni építésére nagy fontossággal bír, úgy, hogy a városnak e szabályozás ily módoni végrehajtása lenne óhaja, a felső hidnak kiépítését alighanem célszerűbb lenne függőben tartani, a szétteleendő szabályozásnak említett módoni végrehajtásáig és annak megtör-

téntével a város és a vár között nyert terület feltöltésével, a most tervezett hosszú hid helyett jóformán ugyanazon költségekkel két rövidebb hidat lehetne a jelenlegi fahid felélt építeni, és pedig egyet a városháza és egyet az Eötvös utca mögött, mert az említett árapasztó csatorna mellett ez minden aggodalom nélkül lehetséges lenne, aminek következtét a létesítendő alsó vashidon kívül a mostani fahid fentartandó volna.

Végre a hidnyilásokra nézve tisztelettel megjegyzem, hogy a hajózás érdekében a felső hid nyilásainak feltétlenül oly nagyoknak kell lenni, mint az alsó hid nyilásainak, amelyek egyenként 65 méterre tervezettek.

A m. kir. folyamommérnöki hivatal. A hivatal főnöke:

Medvezerky Zsigmond, kir. műszaki tanácsos.

Az átiratot a város holnapi közgyűlésére szintén beviszik, de annak irányító hatása már alig lehet, miután főleg az Arad-Ujarad közötti hid dolgában teljesen meghatározott álláspontot foglal el a közvélemény.

Damjanichné a férjéről

(Beszélgetés a vörtemény hívesével.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 3.

Egy hírlapírő ma beszélgetést folytatott Damjanich Jánosnéval, aki egyedül van életben az aradi vörtemény kivégeztetésével özvegy lett. Szomorú asszonyok közül. Damjanichné hosszasan beszélgetett az újságról, s egyebek között több oly részletet mondott el férje életéből, amelyek eddig alig voltak ismeretesek.

Egybekelésük után, mondta Damjanichné, Temesvároshoz maradtak, a hová Damjanich, mint az osztrák hadsereg katonája volt beosztva. Haynau gyakran fordult meg házuknál vendégül. Ebből közben gyakran cinikus megjegyzéseket tett Haynau. A többek között ezeket mondta:

— Csak egy dologért szeretek Magyarországon élni: nagyon szeretem Magyarországon a kosztot.

— De nem sekáig járt oda. Szenvedélyes, izgatott temperamentuma véget vetett ezeknek az összejöveteleknek. 1848. április 4-én Damjanich szolgálatot tett, a mikor Haynau előtte mosdatlan megjegyzéseket tett a magyarokról. Mikor Damjanich ezt meghallotta, azt vágta oda neki:

— Bocánatot kérek, én is magyar vagyok és nem tűröm, hogy ön az én jelenlétben piszkolja a magyar nemzetet!

— Mióta magyar én? — kérdezte gyönyösan Haynau.

— Születésemre nézve szerb vagyok, de lelkemben magyarrá lettem, — felelte Damjanich.

— Ugy? — szölt Haynau. — De hisz az ön ezrede Oszországban van jelenleg. Pátau-csolom, hogy még ma este induljon el szerbországra!

A parancs folytán Damjanichnak mennie kellett. Erről a jelenetről nem szólt semmit nevének, csak annyit mondott, hogy Haynau rendelkezés folytán Oszországba kell mennie. Neje másoktól tudta meg a férje és a bresciai hién között lefolyt jelenetet.

Oszországból nagy gyöngédségről és hazafiságról tanuskodó leveleket írt nevének Damjanich. Ezekben a levelekben, amelyek ma is megvannak még, azt írja Damjanich, hogy bár mielőbb hazajöhetne s hazája szolgálatában állhatna.

Majd azokról a napokról beszélt Damjanichné, a midőn a hős tábornok törött lábbal feküdt az aradi várban. Bár Gergey mint fiktumot jelezte neki a fegyverletételt és megparancsolt neki a vár feladását, Damjanich ezt nem akarta.

tu domásul venul, s azt mondta, hogy inkább a *teregőbe röpteti a várat*. Majd levelet is írt Görgey Damjanichnak. Ez a levél Damjanichné titokában volt, de az időben, mikor az özvegy Mária lakott, az osztrák katonák távollétében lakásán házkutatást tartottak s mindent elvittek, ez a levél is eltűnt. E levélben Damjanichné állítása szerint körülbelül ez volt:

„Se te, se én nem vagyunk már magyarok. Előretettünk a hazának, többet már nem tehetünk.”

Erre a levélre nézve különben Görgey már nyilatkozott és kijelentette, hogy ilyen tartalmu levelet ő Damjanichnak nem írt.

Végül Damjanichné, könyek között, az utolsó félóráról beszélt, amelyet a kivégeztetés előtt férjével töltött, s a melyen örökre búcsút vett tőle.

SPORT.

+ **Tüzér-tisztek lovas-tornája.** A temesvári 7. tüzérandár tisztikara szombat délután, Tevároton nagyszabású díjlovaglást és lovas tornát rendezett, a melyen a kasszenti Miklósi tüzéregiment tisztikara is részt vett, Moys Dezső őrnaggyal az élén, ki a versenybírók tagja volt. Az üteg tisztjei közül a következők nyertek díjat: A II. díjlovaglásban *Rost Miksa* főhadnagy az első díjat: a *Kropacsek* tábornaggyal, a tüzérségi felügyelő által adományozott ezüst tea-készletet; a IV. számban, a lovasjátékban ugyanő a harmadik díjat: ezüst kazettát; az V. díjlovaglásban *Schlitter Miksa* százados bravuros és általános tetszést kellett lovaságával az első díjat: a *Schwitzer Lajos* tábornaggyal, hadtestparancsnok által adományozott aranyórát, láncot; a díj ugratásban *Stelzer Róbert* hadnagy az első díjat: Weisz altábornagy adományát: ezüst tea-készletet. A *steepie-chase*-ben az első díjat (hölgyek díja: ezüst szivar kazetta) *Utschig Ignác* főhadnagy, Moys őrnaggyal *Vapour* nevű lovával, a III. díjat *Teimer* őrnagy főhadnagy *Kathi* nevű saját lovával. Ez tőlbi díj a kasszenti Miklósi tüzéregiment tisztjei által adományozott ezüst cigarettatárca volt. Moys őrnagy a díj ugratás második díját (egy ezüst dohányzó készletet) adta. A vadászversenyben a kasszenti Miklósi ütegosztály egy altisztje harmadik díjat: 40 koronát nyert.

- **Az aradi turista egyesület kirándulása.** Az aradi turista egyesület folyó hó 8-án vasárnap a következő programmal rendezte kirándulását: Indulás a pályaházból reggel 6 óra 30 perckor. *Mária Radnán* megtekintik a ferenciek zárdáját, a hegyhely nevezetességeit és sétát tesznek a templomhegyre. Lippán az apáczakolostort, a Bánkertet, törökhatár tekintik meg. Délután a Maros parton a *Solymosi várromokhoz* mennek. Este visszatérnek az állomásra; érkezés Aradra este 9 órakor. Élelmet mindenki magával hozzon. Jelenkezni lehet 7 óra, szombaton délig a vezetőnél vagy az egyesület igazgatóságánál (Felső Keresk. iskola épületében). Vezető *Riff Gyula*.

A legrégibb aradi cég változása.

(A Probst-cég új tulajdonosa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

Egy százötvenkét esztendő, híres aradi cég változott meg a mai nappal. A magyar kereskedelem történetébe való ez a múlt, a melyet a cég fölmutat, s a melyhez hasonló alig van az országban.

Ez a *Probst Károly és társai* cég, amelyet 1792-ben alapított Probst Károly. 1872-ig, tehát nyolcvan esztendőig *Probstok* voltak a cég tulajdonosai, illetve beltagjai. Az utolsó volt *Probst Mihály*, Probst Emil tábornaggyal, hadtestparancsnok fivére. Probst

Mihály leányát vette nőül *Szontagh Gyula*, aki a cég beltagja lett. Mint a cég beltagja volt Szontagh az aradi kereskedelmi társulatnak, a melyből a mai kereskedelmi testület lett, elnöke. Szontagh kilépése után *Kotsuba Antal* került a cégbe, legutóbb pedig ketten vették azt át: *Heim József* és *Lázár Emil*.

Mindezen idő alatt a cég azonban nem változott, sőt az üzlet is állandóan azon a helyen maradt, ahol ma van. A százötvenkét esztendő cég ma megváltozott; a cégből Heim József kilépett, s azt egészen *Lázár Emil* vette át, a ki az üzletet „*Probst Károly és társai utóda, Lázár Emil*” céggel vezeti tovább.

Magyarországon e szakmában ez a cég a legrégibb. Van egy, amely megközelíti: a pozsonyi *Tauszky*-cég, amelyet kilenc évvel később alapítottak.

Az aradi üzleti életnek érdekes eseménye volt ez a cégváltozás, s a korszón nem kis fel-tűnést keltett, mikor a régi, megszokott cégtábla helyébe újat tettek.

A lugosi püspök Aradon.

(Novotny századosné temetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

Hosszu Vazul, lugosi görög katolikus püspök ma Aradra érkezett. A püspök egy aradi százados nejének temetésére jött Aradra, amelyen az elhunyt atyjának akarata folytán kíséretével celebrált, de ez alkalmat felhasználta arra, hogy az aradi notabilitásoknál látogatásokat tegyen.

Hosszu Vazul görög katolikus püspök délután tízenegy órakor érkezett Aradra *Boros János* kanonok, pápai kamarás, *Fireza dr.* püspöki titkár, *Fabián dr.* és *Frenc* lelkészek kíséretében. A pályaudvaron a püspököt és kíséretét *Teleszku György* aradi görög katolikus esperes fogadta.

A püspök délután három órakor *Novotny Ede* eszász. és kir. 83. gyalogezredbeli százados nejének, született *Popu Livianak* temetésén celebrált a püspök a vele jött kísérettel. Az elhunyt urnő *Popu József* kuriai bírónak a leánya, aki a magyarországi görög katolikus körök első embere, a *Sulutiú* alapítvány elnöke s *Hosszu Vazulnak* régi, in'ím ismerőse. Popunak kívánsága volt, hogy a temetésen maga a püspök celebráljon s a püspök a kérelmet teljesítette. Diszes egyházi ornátusban, teljes fényvel végezte a püspök a szertartást; a segédletét a vele jött egyházi férfiak és *Teleszku* aradi esperes képezték. A temetésen különben megjelent *Lehmann Vince* vezérőrnagy, továbbá a 83. gyalogezred tisztikara *Wachsmann* és *Dirtrich* ezredesek vezetésével és még számosan. A koporsót számos koszoru fűzte, a tisztikaré, azok nejének koszoruja stb. A püspök a minoriták templomáig kísérte a gyászkozsit.

Hosszu Vazul a délután során több tisztelgő látogatást tett: *Urbán Iván* főispánál, *Institóris Kálmán* polgármesternél, *Dálnoki-Nagy Lajos* alispánál, *Černovits Diodor dr.* államjóságigazgatónál, *Papp I. János* görög keleti román püspöknél, *Pop C. István dr.* ügyvédnél. Végül látogatást tett az aradi görög keleti román papnevelőben, ahol *Csorogár Román* igazgató fogadta.

A polgármesternél tett látogatása alkalmával a püspök szóba hozta az építendő görög katolikus templom ügyét, a melyre nézve a polgármester és a püspök megegyeztek abban, hogy bevárják a belügyminiszternek küszöbön álló döntését s az ellen se a város, se az egyházmegye nem fog lépéseket tenni, hanem

közös erővel hozzálátnak, hogy az új templom építését mielőbb megkezdhessék.

Hosszu Vazul és kísérete *Teleszku György* aradi esperesnek volt vendége, a ki tiszteletükre ma délben ebédet adott. Az ebéden az aradi görög katolikus egyház notabilitásai mintegy husz-huszonötön voltak jelen. Ugyanitt töltötte a püspök az estét, a ki, kíséretével együtt holnap reggel utazik vissza Lugosra.

Jókai Mór nagybeteg.

(Aggasztó hírek a regénykirályról.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 3.

Jókai Mór, a koszorus regényíró vesélyes beteg. A Nizzából hazatért költőt *tüdőgyulladás* érte; az orvosok még nem adtak fel minden reményt, de annyit elismertek, hogy a betegség *válságos állapotba* juttatta.

Budapesten, ma az esti órákban az a hír terjedt el, hogy *Jókai meghalt*. A közönség a legnagyobb rémülettől eltelve tudakozódott a költő lakásán és a szerkesztőségekben a hír felől, a melyet megcáfoltak. Jókai betegségére nézve a valódi tényállás a következő:

Jókai Nizzából való hazaérkezése után *influenzába* esett, a mely ágyba döntötte. Tegnapi állapota rosszabbra fordult, ma délután pedig nagy láz gyötörte. Orvosai, *Korányi Frigyes* tanár vezetésével konziliumot tartottak és *tüdőgyuladást* konstataáltak. *Állapota válságos*, bár az orvosai remélik, hogy sikerülni fog az életnek megmenteni.

Jókai egyik kezelő orvosa fővárosi tudósítónk előtt a következőket mondta:

— Jókainak Nizzából való hazaérkezése alkalmából a hirtelen levegőváltozás ártott meg. Jókainak nem lett volna szabad Nizzából azonnal Budapestre jönnie, hanem néhány hétig előbb enyhébb átmenetű klimás vidéken tartózkodnia.

Az orvosok ma este *injekciót* alkalmaztak, a mitől a beteg megkönnyebbült.

Ujabb távirat jelenti: Jókai Mór állapotában az éjszaka változást nem hozott. Este kilenc órakor újból konzilium volt. Fél hat órakor Jókait *hirtelen ájulás* fogta el, a mire mesterséges légzést, erősítő italokat alkalmaztak, s a beteg magához tért.

A konzilium konstataulta, hogy a beteg állapota annyiban változott, hogy a *tüdőgyulladás két ujjnyival lejjebb hatolt*. A tüdő baloldalán csupán hörkhurut van s a jobboldalra terjed a tüdőlob. Állapota rendkívül súlyos, de azt hiszik, váratlan katasztrófától nem kell tartani. Fél három órakor az orvosok újabb konziliumot tartanak.

Brutális szakaszvezető.

(Az aradi hadbíróóság ítéllete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3.

A katonai igazságszolgáltatás ellen régi időtől fogva sok a panasz. A legtöbb esetben azért merültek fel panaszok, mert a katonai bíróságok azonfelül, hogy tulszigorúak az ítéleteikben, a bizonyítási eljárást oly korlátolt térére szabják, hogy igen sokszor pusztán gyanu, vagy bizonyítékokkal meg nem erősített vádakodás elegendő alapul szolgál az ítélet hozatalára.

Hogy a katonai igazságszolgáltatás a szél-

sőségekben mozog, arra példa az az ítélet is, melyet a minap hozott az aradi hadbíróóság.

Ennek az ügynek az előzményei a következők:

Az aradi várba nemrégiben önként vonult ba egy Pálffy nevű ujonc, akit a 15-ik századhoz osztottak be, de a kiképzés alatt a 11-ik századnál volt.

Ez a regruta egy alkalommal a legénységi szobában nem akarta teljesíteni egy Tangner nevű tovább szolgáló szakaszvezetőnek a meghagyását, Tangner ezért az enyhébb beszámítás alá eső engedelmességért az ujoncot ledobta az ágyra, lábával és fegyverével úgy össze verte, hogy a szegény embert kórházba kellett szállítani. Pálffy ugyan e napokban kijött a kórházból, de a szenvedett sérülések folytán oly nyomorék maradt, hogy örök életére nyomorék lesz.

A hadbíróóság a brutális szakaszvezető ellen megindította a vizsgálatot és a napokban meg is hozta az ítéletet, melylyel Tangnert három hónapi kasszárnyai fogházra ítélték, a ki a napokban kezdte meg büntetését.

Az ítélet, tekintve Tangner brutalitását, igen enyhe, annál is inkább, mert az ujonc vétsége nem volt olyan súlyos megsértése a fegyelemnek, a mikor nem gyakorlat közben tagadta meg az engedelmességet.

HIREK.

— A főváros és a vasuti sztrájk. Budapestről táviratozzák, hogy a főváros közgyűlésén ma szenvedélyes vita után Preyer Hugó dr. bizottsági tagnak, a belvárosi függetlenségi párt elnökének azt az indítványát, hogy a főváros bizalmat és elismerést szavaz meg a kormányának a vasuti sztrájk megtöréseért, elfogadták.

— Az adókvetés Aradon. Az aradvárosi adókvetés-bizottság f. május hó 5-én délelőtt kilenc órától a városház tanácstermében az 1903-904. években keletkezett és eddig meg nem adózott ablaktisztító, aranyműves, ásványvizkereskedő, asztalos, asztaloskellékek-kereskedő, bádogos, baromfikereskedő, baromfivágó, bérkocsi-tulajdonos, bognár, borkereskedő, bordélyos, borbély, borkereskedő, cséplőgép-tulajdonos, cimpfestő, cementkészítő, csizmadia, divatáru kereskedő, dongafa kereskedő, éptész, építőmester, fényképész, fogász és földbérliők III. oszt. kereseti adóját állapítja meg.

— A berekesztett Reichsrath. Bécsből jelentik, hogy az osztrák képviselőházat ma határozatképtelenség miatt berekesztették.

— Kitüntetett főerdőmester. Budapestről táviratozzák, hogy a király Scholtz Gyula miniszteri tanácsos orsz. főerdőmesternek a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

— A póttartalékosok szabadságolása. Azokat a póttartalékosokat, a kiket a rendkívüli szolgálattételre hívtak be az elmaradt ujonczás miatt s a kiket szombaton kellett volna hazabocsátani, de akik a vasuti sztrájk miatt tovább maradtak az aradi 83 gyalogezrednél ma délben szabadságotáltak.

— Az új alügyész. A hivatalos lap ma száma közli az aradi kir. ügyészségnél Lehrmann Viktornak törvényszéki bírónak történt kinevezése révén megüresedett alügyészi állás betöltését. A király Pogonyi Nándor aradi járásbíró-sági albirót nevezte ki alügyészsé, a ki eddig a járásbíró-ság büntető osztályában működött és az ügyvédi körökben általános rokonszenv illeti őt.

— A májusi előléptetések. Közöltük a két Rendeleti Közlönyben megjelent májusi előléptetések egy részét, amelyek az aradi helyőrsé-

get illetik. A rendeleti lap még a következő, bennünket közelebbről érintő változásokat közli: Albert Frigyes, a bécsi cs. és kir. katonai élelmezési raktártól az aradi élelmezési raktár főnökévé nevezetett ki; Molnár Tibor cs. és kir. 83 gyalogezredbeli főhadnagy a vezérkarhoz helyeztetett. Hadnagyokká léptek még elő: Auer József 88. gyalogezredbeli tiszthelyettes a 92. sz. gyalogezredhez; Hellwig Lajos 88. gyalogezredbeli tiszthelyettes a 10. sz. gyalogezredhez áthelyezve. Heilmann György cs. és kir. 38. gyalogezredbeli II. oszt. százados számvivő I. osztályú százados számvivővé lépett elő.

A lugosi 8. honvéd gyalogezredhez áthelyeztettek: Brassóból Tury Gyula, Munkácsról Karvály Pál I. osztályú századosok. B-Gyuláról Vida István, Kolozsvárról Blandu Gábor, Brassóból Lázár Dénes főhadnagyk, és Szepedről Zabajdy Iván hadnagy.

A szegedi 8. honvédhuszár aradi osztályától Perczel Armand vezérkari főhadnagy a m. kir. honvédelmi miniszterium XIX. osztályába, továbbá Szilassy Ferenc hadnagy a budapesti 1. ezredhez; a szegedi 8. honvédhuszár ezredtől Rácz Jenő hadnagy a pápai 7. huszárezredhez helyeztettek át.

A szegedi 8. honvéd huszár ezredhez helyeztettek: Bonyhádi Perczel Mór főhadnagy a pápai 7. huszárezredtől, Pászty Kálmán hadnagy a budapesti 1. ezredtől.

— Két indítvány. Mülek Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag ma két indítványt adott be a városhoz, a melyek a legközelebbi rendes közgyűlésen kerülnek tárgyalás alá. Az egyik indítványban Mülek az Aradváros területén levő idegen nyelvű feliratok, cégek és címirtoknak a városi közpénztár javára leendő mikénti megadóztatására vonatkozó javaslattétel végett egy bizottság kiküldését kéri, a másik indítványban pedig azt kéri, hogy a város kötelezze az aradmegyei gazdasági egyesületet, hogy a város címerét, melyet Boros Beni-téri bérházán jogosulatlanul használ, onnan vegye le.

— Az Osztrák-Magyar Bank új alkormányzója. Budapestről táviratozzák; Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma délelőtt Budapesten ülést tartott, amelyen mindenekelőtt Bilinski lovag bankkormányzó üdvözölte ikvai Pfeiffer Mátyás eddigi főtanácsost a bank helyettes alkormányzójává történt kinevezetése alkalmából, a melyet a hivatalos lap ma száma tesz közzé. Az új helyettes alkormányzó az üdvözlést meleg szavakban köszönte meg. Ezután Pranger József udvari tanácsos, vezértitkár előterjesztette az üzleti jelentést, melynek tudomásulvétele után a főtanács a folyó igazgatás ügyeinek egész sorát intézte el.

— A német kereskedelmi szerződés. A „Frankfurter Zeitung“ berlini forrásból azt a hírt közli, hogy a Németországgal kötendő új kereskedelmi szerződésre vonatkozó osztrák-magyar követelések oly tulzattak, hogy a szövetségi tanácsban valósággal csodálkozást keltettek.

— A makói közjegyzőség betöltése. A hivatalos lap egyik legközelebbi száma közölni fogja már az új makói közjegyző kinevezését. A kinevezés kétségen kívül meglepetést fog okozni, mert a sokféle kombinációval ellentétben, az igazságügyminiszter a hatvan és néhány pályázó közül dr. Demkó Pál dévai közjegyzőt nevezte ki.

— Ötvös Dánielné kegydíja. Aradváros törvényhatósága régebben Ötvös Dániel dr. kerületi orvos özvegyének kegydíjat szavazott meg. A belügyminiszter most feloldotta ezt a határozatot, és a kegydíjat nem engedélyezte.

— Aradi iparvállalat alkalmazottainak kitüntetése. A becsületes, kitartó munka és szorgalom elismerése és jutalmazása az a kitüntetés, a melylyel az Országos Iparegyesület egy aradi iparvállalat három alkalmazottját részesítette. A kitüntetettek a Weiss Mór és fia aradi cukor- és likőgyáros cég szolgálatában állanak, s a múlt évben töltötték be működésük huszonötö-

dik évfordulóját: Walder Simon gyárvezető, ki nemcsak a cignek és tisztviselőtársainak elismerését és becsülését, hanem az aradi kereskedői körök rokonszenvét és tiszteletét vívta ki; Lonn Nándor főcukrász és Ötvös György gyári csomagoló. Az Országos Iparegyesület, a mely figyelemmel kíséri az iparosok és ipari alkalmazottak tevékenységét, s azok leghivatottabb elismerője, most mind a hármat kitüntetésben részesítette: Walder Simon gyárvezetőnek kiváló érdemei elismerésül az ezüst díszérmét, Lonn Nándor főcukrásznak az Ötvös György gyári csomagolónak a munkás ezüst érmét ítélte oda. Erről mind a három kitüntetést értesítette, s fölhívta őket, hogy az Országos Iparegyesület e hó 12-én tartandó diszkyűlésen jelenjenek meg, a hol a kitüntetéseket ünnepies keretben fogják nekik átadni.

— Szabadlára helyezett vasutas. Eszékéről táviratozzák: A vasuti sztrájk alkalmával letartóztatott Groman Adolf államvasuti tisztviselőt ma az ügyészség rendeletére szabadlára helyezték.

— A berlini rendőrfőnök Budapesten. Budapestről írják: Tegnap érkezett Budapestre a berlini rendőrség két főembere: Borries rendőrfőnök és Haasslau dr. rendőrelnökségi tanácsos, hogy tanulmányozza a székesfőváros rendészeti viszonyait. A két előkelő berlini vendég ma délelőtt látogatást tett Halmos János udvari tanácsos, polgármesternél, a ki igen szívesen fogadta őket s elrendelte, hogy mindenfelé a legelőzékenyebb kalauzolásban részesüljenek.

— Árverés Tomcsányi Rusi lakásán. Pénteken reggel halt meg Tomcsányi Rusi és aznap délelőtt, mikor a kis Rusi teste még ki sem hült, már elkótyavetyélték a holmiját. A művész nő édes anyjának, úgy látszik, fogalma sem volt a holmik értékéről, mert csak így lehet megérteni azt, hogy értékes tárgyak is hihetetlenül olcsón keltek el. A vevők kihasználták a helyzetet és annyira lecsavarták az árakat, hogy például a művész nő nagy bőrkaroszékeiért sem adtak többet, mint egy-két koronát. Hat zálogcédulát, melyen vagy ezer korona értékű ékszer volt, két forintért vásárolták meg. Közbejött még az is, hogy miután a művész nő május 1-én költözödni akart, a régi lakásából kitétek s így minden holmija az udvarra került. A hozzátartozók e szorult helyzetének kizsákmányolása most már rettenetes mérveket öltött. A legértékesebb dolgok egy-két koronáért kerültek a vevők kezébe. — Végre már Leszkay, a Magyar Színház bérleggazdája megszokta a dolgot és a művész nő még megmaradt holmiját elszállította, hogy legalább azok becsületes áron keljenek el.

— Bizottsági ülések a városházán. A Lusszig Andor által a vásárcsarnok engedélyezése iránt beadott kérvény tárgyalása végett csütörtök délután az adhoc-bizottság, utána pedig ugyancsak eből a célból a jogügyi bizottság ülést tart. Csütörtökön lesz egyúttal a seinügyi bizottság ülése is.

— Minoritából — grófi nevelő. Wlassics Géza Anasztázt, aki tudvalevőleg a minoriták aradi rendházából Csák Cirják rendfőnökkel támadt differenciái elbocsátását kérte, a veszprémi egyházmegye kötelékébe vették fel. Hornig Károly püspök Wlassicsot Somogy-Tarnócra diszponálta... a Széchenyi grófi családhoz nevelőnek.

— Elvi döntés a sztrájkok dolgában. A kereskedelmi miniszter hivatalos értesítőjében érdekes elvi döntést küldött le Aradváros iparhatóságához. A sztrájkoknál való munkáselbocsátásokat illeti az elvi döntés, a mely így szól:

Tömeges munkabeszüntetés alkalmával a munkaviszony fonnállása, vagy megszűnése és az abból folyó jogkövetkezmények akkép bírálандók el, mintha az egyéni elhatározás és cselekmény, mely a munkaviszonyra kihat, nem a tömeges munkabeszüntetésnek lenne következménye. Keresk. min. 1904. március hó 30. án 74,684—1903. sz. alatt hozott elvi határozata.

Az 1884. XVII. törvénycikkben foglalt ipartörvény a sztrájkot és annak jogkövetkezményeit nem szabályozván, a tömeges munkabeszüntetések a munkaviszonyból származó jogok és kötelezettségek elbírálásánál figyelembe nem jönnek. Ugy a munkaviszony főállása, vagy megszűnése, mint az abból folyó jogkövetkezmények tehát sztrájk esetén is akkép bírálendók el, mintha az egyéni elhatározás és cselekmény, mely a munkaviszonyra kihat, nem a tömeges munkabeszüntetésnek lenne a következménye.

A temesvári Jack. Temesvárról táviratozzák: Április 14-én *Miloreszku* Mátyás mehalai paraszt keresztánján *Milován* Anna 18 éves mehalai lányon *kégyilkosságot* követett el. A tettést tegnap este egy négy éves leányka ismerte fel, ki tettének szemtanuja volt. *Miloreszku letartóztatván*, bevallotta tettét.

Áruló orosz főtiszt. Varsóból jelentik, hogy ott ma letartóztattak egy főrangú orosz tisztet, mert az orosz mozgósítási terveket *elárulta a japánoknak*.

A Dráva kiáradt. *Eszék*-ről táviratozzák: A *Dráva* itt az elmúlt éjjel kiáradt és teljesen *elárasította a magyar partokat*. A horvát partokon csupán a mélyebb fekvésű helyek vannak víz alatt.

Regény az életből. A romantikus írók számára, akik szeretik a megható történeteket, fölfigyezzük ezt az esetet, amelyet Krakóból írnak. Két nappal ezelőtt temetés volt Krakóban: egy ötvenéves asszonyt temettek. Ennek a temetésnek véres csattanót rendezett *Lüchers* Ádám jómódu kereskedő. Amikor a halottal lebecsülték a sírba és a gyászoló rokonok éppen oszladozni kezdtek, *Lüchers* letérdelt a friss sír mellé és agyonlőtte magát. Ennek az esetenek egész regény az előzménye! Harminc évvel ezelőtt volt Krakóban egy csodás szépségű leány, *Fedorovics* Amália. Gazdag, előkelő szülők gyermeke volt, kit csakis szintén előkelő embernek szántak feleségül. A leány szeretett egy *Lüchers* Ádám nevű ifjút megakart szökni vele, de ebben megakadályozták. Aztán erőszakosan feleségül adták ahhoz az emberhez, akit a szülei szemeltek ki számára. A régi szerelem azonban nem ment feledésbe. *Lüchers* megesküdött, hogy megvárja, amíg az ideálja ismét szabaddá lesz, akár válás, akár özvegység által s akkor elveszi; ő maga pedig dolgozott és vagyont gyűjtött. Egy évtized a másik után múlt el, de az asszony nem lett szabaddá. A férje túlélt őt. Amikor most meghalt, régi szerelmese végre egyesülhetett vele a halálban.

Öngyilkos községi irnok. Budapesti tudósítónk táviratozza: *Müller* Ferenc borosjenői községi irnok, akinek felesége vegyeskereskedő üzletet folytatott, ma reggel, nyolc órakor lakása padlásán, *felakasztotta magát*. Felesége a szobában volt, mikor a padlásról zörejrt hallott. Felsietett a padlásra és ott meglátva férje vonagló testét, ijedtében leszaladt és segítségért kiabált, ezalatt azonban a halál beállott. A gyorsan előhívott *Kálly* Gyula dr. kórházi orvos már csak a halált konstataálhatta. Tettének állítólag az volt az oka, hogy a hónap elsején a községtől felvett fizetéséből hatvan koronát elvesztett és a pénzzel feleségének beszámolni nem tudott.

A gyógyító sugár. A lipcsei orvosi kongresszuson *Tappeiner* Herman, müncheni orvostanár, saját kutatása alapján, rendkívül érdekes fölélvastást tartott a fluoreszkáló fény gyógyító hatásáról. Kísérleti úton bebizonyította, hogy a napsugár, ha fluoreszkáló anyagon áthatol, az egysejtű organizmusokat és többsejtű kezdetleges organizmusokat is megöli, továbbá a baktériumokat és növényi toxinokat ártalmatlanná teszi. Ennek alapján *Tappeiner* tanár új gyógyító metód alkotott, amely a fény és szérumenterapiának összetételéből áll s az orvosi körök véleménye szerint nagy haladást jelent az orvosi tudományban. A tudomány eddig ugyiszólván csak a Röntgen sugarak és a rádium-sugarak gyógyító hatásáról tudott. Most *Tappeiner* kutatásának ségtségétől megál-

lapította, hogy a napsugár is gyógyít, különösen, ha fluoreszkáló anyagon megy át.

Fekete himlő Németországban. *Berlin*-ből táviratozzák: *Bronsko* posení faluban egy bányamunkás családjában, amely nemrég jött *Weszfalidból*, *fekete himlő* tört ki. A család fele meghalt, másik fele haldoklik. Mindazokat, akik a családdal érintkeztek, teljesen elszigetelték.

A legészakibb ujság. A legészakibb ujság az északi fokhoz közel eső *Hammersferst* helységben megjelenő „Nordcap.” A szerkesztőség egy kis faházban van, a melynek, mint *Hammerferstben* minden háznak, tőzgeből van a tetőzete. — A „Nordcap” nem kap sürgönyértesítéseket, hanem a világ eseményeiről, a nyolc naponként közlekedő postahajó után veszt tudomást. Az ujdonságok tehát rendszeren nyolcnaposak, még további egy hétig tart a szedés és nyomás, még további pár napig a különböző fjordoknál a előfizetőkhez a kihordás, a melyet a szerkesztő szánon maga végez. Előfizetni heringekkel és egyéb halakkal természetben is lehet.

Dalcsarnok megnyitás. *Tóth* Imre, az *Európa* kavéház tulajdonosa udvarát átalakította dalcsarnokká, épített egy minden modern technikával ellátott nagy színpadot, köröskörül az udvaron földött páholyok vannak villanyvilággal világítva, úgy, hogy az előadás kedvvel nézhető is megvárható lesz. Szombaton folyó hó 7-én kezdi meg *Kiséri* Nándor még a múlt évben jött ismert és kedvelt budapesti komikus kitérő társulatával az előadásait.

Bérmaajándékok legszűkebb, legizléseesebb és legolcsóbb árakon kaphatók óriási nagy választékban *Weinberger* Ferenc jó hírű szolid ékszerészünknel *Andrassy* tér, Központi szálló épület.

Azt már nem lehet kétségbe vonni, hogy a legérdekesebb, legizléseesebb ujdonságok a dus raktár és főleg az árak olcsósága tekintetében feltétlen elismerést vívott ki magának *Porter* Vilmos Nagy Aruháza, mely nem tántorít szolid üzleti elveitől és egyedül vevőközönségének ki-elégítésére törekszik. Mindenki szerezzon meggyőződést különösen arról, hogy hányféle cikk kapható barmintes olcsó árak mellett *Porter* Vilmos Nagy Aruházában. Tíz korona vásárlás után még mindig fényképkedvezmény.

Parketta tükörfényes lesz *Vojtek* és *Weisz*-féle parkett-viasz használatától. 1 doboz 1 korona.

A primadonna panasza.

(Anonym-levelek a színházgatókhoz.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától.

Arad, május 3.
Csáky Ferenc, aki valamikor Szeged közelében jómódu földbirtokos volt, megvált a gazdálkodástól és színés pályára adta magát. A jó megjelenésű, szép baritonhangú fiatal ember csakhamar népszerű tagja lett a vidéki kisebb színházaknak.
Azt mondják, hogy *Csáky*, azért lépett erre az új pályára, mert nagy vonzalmat érzett a Szegeden akkor működő színházban egyik tagja, *Keleti* Juliska iránt. Ennek a híresztelésnek csakugyan komoly alapja volt. Az új baritonista szenvedélyesen udvarolt *Keleti* Juliskának és rendszerint oda szerződött, ahová a szép színész.

Egyszer aztán az a jó viszony hirtelen megszűnt. *Keleti* Juliska más társulattal kötött szerződést és nem fogadta a baritonista udvarlását. Ebből egy kis összetűzés is támadt s a civakodás hevében kölcsönösen megértették egymást.

Keleti Juliska szép sikereket aratott a színpadon, fokozatosan nagyobb és nagyobb színházaknál működött, míg végre a Magyar Színházhoz pályázott primadonnának. Az igazgató szívesen fogadta az ajánlatot, azonban a művész előtt felmutatott több anonim levelet, a melyeket a vidéki nagyobb színházak igazgatóihoz intéztek és amelyekben az ismeretlen levélíró a legsúlyosabb természetű vádakkal il-

lette *Keleti* Juliskát s főképen annak női természetét, támadta a legérzékenyebben.

Keleti Juliska a levelet látva arra gondolt, hogy ezek csakis *Csáky* Ferencről származhatnak, aki sértett büszságből és bosszúból szórta rá a rágalmazó híreket. Meg is bizta még aznap dr. *Gleichmann* Lajos ügyvédet, hogy rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt tegyen *Csáky* ellen följelentést.

Az ügyet ma délelőtt tárgyalta a budapesti büntető bíróság. *Csáky* Ferenc kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Igaz, hogy egy összeszólalkozás alkalmával a Magyar Színház primadonnáját megsértette, de *Keleti* Juliska őt megelőzte a sértetésben és ezért viszonydat is emel. Ami pedig az anonim leveleket illeti, tiltakozott azon föltevés ellen, mintha ő ilyen aljas fegyverekhez nyúlna és a női becsületet aláírás nélkül támadná.

A bíró erre megidézte a meg nem jelent *Keleti* Juliskát is, aki előtt *Csáky* ismételt nyilatkozatát, hozzátette még azt is, hogy a személyes összeszólalkozás alkalmával használt kifejezéseket is sajnálja. Dr. *Gleichmann* Lajos ajánlatára a művész megelégedett ezzel a nyilatkozattal panaszát visszavonta. A bíróság a további eljárást megszüntette.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Párisi Aruház katasztrófája. Ismeretes, hogy a Párisi Aruház borzalmas katasztrófájának ügye a bíróság kezébe került s az ügyészség vádiratot adott be *Szénássy* Sándor dr. ház tulajdonos, a *Goldberger* testvérek, *Eseláry* Sándor előjáró és *Planer* Gyula, kerületi mérnök ellen 13 rendbeli gondatlanságból okozott emberölés vétsége és gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétsége miatt. A vádtanács azonban az eljárást megszüntette az összes terhelt ellen. Ebben a határozatban a kir. ügyészség megnyugodott, azonban nem nyugodtak bele azok, akik a tüzesetnél elhaláloztakban hozzátartozókat siratják. Ezek a megszüntető határozatot megfellebbezték s a kir. ítélőtábla II. büntetőtanácsában *Róth* Zsigmond bíró fogja, az ügyet előadni. Minthogy *Róth* jelenleg beteg, az ügy csak a jövő hét folyamán kerülhet tárgyalásra.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.
Sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1904. évi május hó 11-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:
1. Polgármester április havi jelentése. 2. A kir. belügyminiszter intézménye. 3. *Ülebraktanya* helyére névsé wabb határozathozatal iránt. 4. U. az intézménye, melylyel a felsőbb leányiskola részére emelendő épület iránt hozott határozatot jóváhagyta. 5. A város tiszviselőinek kérvénye ötödik éves korpótlék megszavazása iránt. 6. A tanács vasúti az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaságnak a közúti vasútiak villamos esetleg motoros üzemi vasúttá való átalakítása iránti kérvénye tárgyában. 7. *Lusztig* Andor kérvénye árucsarnok létesítése iránt. 8. A magyarországi bortermelők és borkereskedők országos szövetségének megkeresése a magyar borszárművelés érdekében a magas kormányhoz intézett felhívásnak hasonló felirattal való támogatása tárgyában. 9. *Kolozsvár* város törvényhatóságának megkeresése a kisajátításról szóló 1881. évi XLI. t. c. 22 § 2 pontjában a székesfehérvári javára nyújtott kedvezménynek a vidéki törvényhatóságai joggal felruházott városokra való kiterjesztése iránt a kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett felirátának hasonló felirattal való támogatása tárgyában. 10. A városi árvaszék jelentése „A városi árvaszék szervezetről” és „a gyámoltak és gondnokoltak pénzei gyű-

működéséről és a tartalék alap javára levonható jutalékról" alkotott szabályrendelet tárgyában. 10. A pénzügyi bizottságnak javaslata a város által kezelt alapítványok és árva pénzeknek elhelyezése iránt. 11. A tanács beterjeszti a város 1904. évi zárszámadását. 12. Dr. Mülek Lajos törvényhatósági bizottsági tagnak indítványa a város területén levő idegen nyelvű feliratoknak, cégek és címerteknek a városi közpénztár javára leendő megadóztatására vonatkozó javaslatlételre bizottság kiküldetése iránt. 13. U. az indítványa az „Aradme gyi gazdasági egyesület” által bérházának homlokzatára illesztett Aradvárosi címernek eltávolítása tárgyában. 14. A városi tanács jelentése Cabdebé Sándorné által tett alapítvány tárgyában. 15. U. az előterjesztése az országgyűlési képviselőválasztói jog reformja előkészítési munkálatainak érdekében tett intézkedésekről és azok eredményéről. 16. U. a jelentése Groher Ruppert aradi lakos honosítása ügyében. 17. A város közpénztárának folyó évi március 21-én történt megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyv. 18. A tanács javaslata az elő és leírt állami adók után elő és leírandó községi adó tárgyában. 19. Schór Albertné, Tenczer Ferenc, Müller Gyuláné, Pellegrini Károly, Kovács Imre, Fechtmann György, Kende Arthur, Fischer Aladár, Németh Mihály és neje által emelt új épületekre a községi adómentesség megadásak.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, május 3.

Száraz időjárásról panaszkodik egész környékünk. A vetések a férgek pusztításának vannak kitéve és már több helyen ritkult a vetés.

Egész áprilisban nem volt eső, most pedig már meleg napok járnak, üvös volna egy kis nedvesség, mely fő frissítene a földet.

Hozy eddig nagyobb veszély nem forog fenn, az a reggelt harmatnak köszönhető.

Mintegy 800 mm. buza és 1200 mm. tengeri jéi fizetett napi áron kelt el.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súly-gységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.20—7.40.
 - Buza közép 7.00—7.10.
 - Tengeri 4.60—4.70.
 - Rozs névleges jegyzés 5.70—5.80.
 - Arpa névleges jegyzés 5.00—5.10.
 - Zab névleges jegyzés 4.70—4.90.
- Irányzat kellemes.

Szeszüzet.

Május 3. 1904.

Mai jegyzésünk: Kész árú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

Május 3.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban 115—117 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 122—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 122—123 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 122—123 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban 121—123 fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban 121—123 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 119—121 fillérig.

Sertéselészék: Május 1. napján volt készlet 25,425 darab, május 2. napján főlhajtott 337 darab, május 3. napján maradt készlet 27,327 darab.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Május 3.

Delitőzsde: Buzakínalatt mérsékelte, vételkudv javult. Kedvező irányzat mellett 35,000 métermázsa került forgalomba; néhány fillérrel drágább árakon. Egyéb gabonanevek változatlanok. Időjárás szép.

Zárul 12 órakor.

Buza májusra	7.84—7.85
Buza októberre	7.95—7.96
Rozs októberre	5.52—5.53
Zab májusra	5.20—5.21

Zab októberre	5.49—5.50
Tengeri májusra	5.05—5.06
Tengeri júliusra	5.18—5.19
Repce augusztusra	10.80—10.90

Zárul 5 órakor:

Buza májusra	7.84—7.85
Buza októberre	7.95—7.96
Rozs októberre	6.56—6.57
Zab májusra	5.20—5.21
Zab októberre	5.52—5.53
Tengeri májusra	5.04—5.05
Tengeri júliusra	5.18—5.19
Repce augusztusra	10.80—10.90

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	641.25
Magyar hitelrészvény	756.—
Leszámítolóbank részvény	48.—
Rima-Murányi vasúti részvény	489.50
Oszták-magyar államvasúti részvény	641.75
Közuti vasút	580.—
Városi villamos vasút részvény	333.50

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy előfizető. Eljegyzési híreket csakis úgy közlünk, ha a beküldő teljes nevét aláírja, mert rossz trefának nem tehetjük ki magunkat.

H. F. Arad. Sorsjegyei eddig nem huzattak ki.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.25	Gyorsvonat déle. ött 12.12
Gyorsvonat délután 4.16	Személyvonat d. u. 3.29
Személysz. tv. d. u. 4.51	Gyorsvonat este 7.04
Személyvonat este 9.30	Szy. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.25	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.22	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.02	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.01
Gyorsvonat este 7.11	Radnáról vas. és ün. e. 8.07
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.40
Személyvonat d. e. 12.17	Személyvonat d. u. 3.42
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 4.50	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 6.59
Személyvonat d. u. 4.06	Személyvonat éjjel 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonról szv. reg. 8.93
Vegyesvonat d. u. 12.27	Vegyesvonat délelőtt 11.—
Gurahonc szv. d. u. 4.25	Személyvonat este 6.49

Motormenetek

Arad—Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza között.	
Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.01	Kétegyháza felől este 6.03
Arad—Mezőhegyes között.	
Battonya felé reggel 8.14	Mezőhegyes felől reg. 5.48
Battonya felé d. u. 12.30	Battonya felől d. e. 11.09
Mezőhegyes felé este 5.32	Battonya felől d. u. 3.40
Arad—Borosjenő között.	
Borosjenő felé d. e. 8.23	Borosjenő felől d. u. 1.58
Borosjenő felé d. u. 3.40	Borosjenő felől este 8.14

CSARNOK.

Háztűznézés.

— Elbeszélés. —

Írta: Szántó Kálmán.

(Folytatás.)

Készt az ebéd egy kicsit, az igaz, de mi csoda ebéd is volt az! Tyuknus-leves, ludgágyval, tejfő és löttyöt káposzta oldalassal, frissen készült túrós csusza, még pulykapecsenye után, aztán káposztás rétes, laktónak végül teperső po. csos. Hogy honnan szedte mindezt elő Dullóné asszonyom, ilyen egykettőre — mégis csak nagyon jó gazdasáznak kell lennie! Pedig ma kenyérsütés napja is volt, mert a drága jó rozskenyér azoh gözölve került fel az asztalra! Nem ebédet így mindegyik megyés püspökcsékhav ünnepséget dőzögölözöl a órák. Be kár, hogy a nagy vendégek olyan ke-

vés kárt tettek a nagy finomságokban. Hisz az értező, hogy a hadnagy ur csak úgy piszkált bennünk, mert az jóllakott, jó is lakhatott a vizajával, de hogy már a kegyelmes grófné is csak épen kóstolgatott egyetmást! Pedig a kínáláson se mult. Nemzetes asszonyomnak egy pillantásig se volt maradása egy ültőhelyében, unos-untalan ugrált fel s — no még egy falatot! meg ezt a finomját! hogy ilyen kísétű a kegyelmes grófné! — aki csakugyan nagyon kísétű volt.

Mártát, pedig olyan nyugodtan ült le az asztalhoz, ebédközben valami különös szorongás kezdte elfogni, maga se tudta miért, csak vergődni kezdett a szíve, mint a fogoly madáré. Egy pillanatra azt érezte, most először életében hogy szegyenkezik az édes anyja miatt — ugyan miért? csak érezte, hogy föl kell állnia s odament az öreg asszonyhoz és megcsókolta annak rancos arcát.

Dulló uram legkevésbé jött ki az uri nyugalmából. Egyet-kettőt kérdezett ugyan a grófnétől az odavalósi terméstről, a karcosát is kínál-gatta egy kicsit, de egyébként igyekezett a váratlanul támadt sátoros ünnepnek becsületére válni. Már a túróscsuszát ezt el nem engedhet-ti, csak a táliból esipegette, a tányerról kihül.

Ebéd után a vendégházba mentek. Dullóné asszonyom mind levétette a huzatokat a drágaszép ripsz selyem butorokról, de a grófné nem soká időzött.

— Már az én időm hamar lejár, nemzetes asszonyom, azonban a szives vendéglátás tetejében volna a kétesem. Engedje át nekem egy kis időre a leányát, egyikünknek sem ár. meg, ha egy kicsit jobban fölismerkedünk.

— Nagyon nagy tisztesség, kegyelmes grófné! — ötlöt-hatott a jó nemzetes asszony — s ha a leányak nincs kifogása.

— Ugye, Márta niacsen? Velem jön? — kérdezte a grófné.

— Ha a grófné parancsolja... s Márta még jobban érezte azt a szorongást, mely a szívet fojtogatta.

Hamar összeszedték az utralalót s Márta ment.

A nagy zártori állomáson a la Daumont hirtő várta a grófnét, hogy az állomástól félórányira eső kastélyba szállítsa. Már szürkült, mire megérkeztek s az ereszkedő homály még növelte a hármastagozatú kastély arányait. Vasrúcsos kerítésében olyan volt a kocsiból, mint egy nagy fekete madár, mely a kalitkáján tul szarvretne nyújtóztatni elgémberedett szárnyait. Sárga kaviccsal beszórt kertü uron hajlattak a bejárati elé, itt fehérbaju komornyik segített le őket a kocsiból és sokágu gyertyatartóvilágitó t föl nekik a lépcsőn; két inas vitte utánuk a kis kézi podgyász. Az első emeleten a lépcsőház nagy hall-ba szélesedett ki, ott a fekete ketete ötlözött uradalmi intező várakozott a grófnéra, rövid jelentésre. A nagy fogadóterem ajtajában pedig Ágota állott s mély tisztelettel csókolt kezét az édesanyjának.

— Elhozam neked Mártát — mondta a grófné — ismerkedjete fel és szeresséte meg egymást.

Márta felnézett a leányra, akinek szigoru arca, hideg tekintete, disz nélküli fekete ruhája épen nem tudta felmelegíteni. Ez lehajolt hozzá és megcsókolta, de a csókja is hideg volt és száraz.

Az estabédnél találkoztak ismét. Csak három man ültek a nagy ebédlőben, melynek felgyújtott csillárai, villogó ezüstje, sürgőszolgái mint-ha egész sereg verdégre vártak volna. Talán voltak is. Elfeketült nagy csillád képek függtek a falakon, komor nézésű urak selyem és bársony mantében, aranyveretes kard a kezükben, hidegen mosolygó nőgyek, magasra fésült parókában, messze nező szemmel: a nagy tükrök visszaverték árnyékait s Mártának úgy tetszett, mintha körülbegették volna ez árnyékok. Végesséig nézték és vizsgálat alá fogták, szigoruan bíráló szemmel, amilyen az Ágotáé. Néha megülték az abakokban, Mártával szemben, majd újra megindultak, uszályos lebegéssel s olyankor fölzugtak odakinn a fák levelei. Most Mártnak nem izlett az étel s allg nyult valahamhez. Nem is sokáig maradtak együtt. Asztalbon-tás után egy kis zongora-szobába mentek, ott a Márta egyet szomorú magyartótát játszott, nagyon ügyesen, áterezve. Aztán Ágota ült le

és ő Gierget játszotta nagy tökéletességgel. Félve tekintett fel a lefüggőyözött ablakokra. Ugy tetszett neki, hogy egyszerre vihar támadt odakinn s fékevesztett szélvész szaggatja a fák koronáját. Valami felzúg a fölzendült levegőben, panaszosan és vinnyogó sirással, mint elveszett gyermek az édesanyja után. Kőd ereszkedik, sűrű és ólmos, messze-messze és befogja az egész világot. Valaki utat keres benne, de nem talál. Világító mécsest, de mind kialudt. Csak a kőd kavargó ólmos gomolyodásban, átható párzata mindent befog s amint sűrű kárpitja egyszerre, váratlanul megszakad, örvénynek nyílik meg, amely áldozatra vár. Csakhogy már vége!

A mellé osztott komorna a hálószobájába vezeti Mártát, ott van az Ágotaé mellett, levetkőzött és lefekteti a nagy menyeges ágyba. Mintha a koporsójába fektetné elevenen. A sőtétől nehéz selyemfüggönyök lecsúgogó bojtózatukkal mintha csak gyászterítőnek borított volna rá. Hogy lehet ebben aludni! S mit nem adott volna most az ő kis mosolygó szobájáért, melynek százszorszép nyílik az ablakában! Itt nem lehet aludni. Eleinte félve és mozdulatlan várja, aztán forgolódva kezdi keresni az álmot, az ő nyugodt, tiszta, leányos álmát. Nem lehet azt itt megtalálni!

S a szomszéd szobában sem alszanak. Ágota, áthatlan az erős falakon, a csukott ajtón keresztül, fel s alá jár, léptei alatt a vastag szőnyegen által is megropog a nehéz tölgyfa-padló. Bizonyos, hogy Márta sóhajtásai is áthatlanak amoda. Ágota azért nyit be a közbenső ajtón, azért lép a szobába s azért ül le Márt. ágya szélére.

— Nem alszol, Márta? Nem tudsz aludni? Rágondolsz, ugy-e, aki most bizonyosan szintén rád gondol? En sem alszom, mert én se tudok. Reá gondolok én is, aki már nem gondol többet én rám. Láttam, visszariadtál tőlem és megfélemlítettek. Pedig én is voltam fiatal és viruló. És én is szerettem. Nem lehet a szívet utasítani: ezt szeresd, ezt ne szeresd! Megölni lehet, az enyém meghalt és én holt szívvel járok az emberek között, azért vagyok nekik olyan félelmetes. Az anyám is fél tőlem. Élő szemre-

hánys vagyok neki, amint az, aki a sírban fekszik, a harmadik gyermek, a legidősebb és legdaliásabb, meg holt szemrehányás. Az méltatlant szeretett és a halált váasztotta s nem tudom még most se, enyém vagy az övé-e a nehezebb sors. Az édesanyám se tudja, csak lágy és engedékeny lett azóta. Te csak a udjal, nyugodtan és békén, a te szerelmed boldogságban fog végződni, derűt és ragyogást fogsz közénk hozni a hazra, reánk mindnyájunkra. Nem kis feladatot lesz az, Márta, ami terád vár s hogy megtud, azért mondom el. S ha beköltözöl ide urnőnek, hogy én is, mi mindnyájan a te hűséges szolgálóid leszünk. Te ahatol Márta, nyugodtan és békén.

(Vége következik.)

NAPIREND.

Május 4. Szerda. Róm. kath. naptár: Flórián vértanú. — Protestáns naptár: Flórián vértanú. — Görög-keleti naptár (április 21.): Január. — A nap két 4 óra 24 perckor, nyugszik 6 óra 58 perckor.

Kölséy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvösebb, sok helyütt csapadék, zivatarok. Május 4. Városi rendkívüli közgyűlés délután 4 órakor. — Az aradi zenekonzervatórium házi estélye.

IDEGENEK ARADON.

— Május 3. —

Központi szálloda. Hermann József utazó Bécs. — Lehrner Péter dr. hivatalnok Budapest. — Kugel Miksa kereskedő Brád. — Kukocsy János bányamérnök Budapest. — Majai Rudolf utazó. — Nánai Tivadar utazó Bécs. — Lichtviz Károly utazó Budapest. — Jánosy György magánzó Déva. — Vollák Gyula utazó Budapest. — Holländer Samu birtokos Csermő. — Reisner Arthur utazó Gyula.

Vas szálloda. Kovács Sándor vállalkozó Lugos. — Steinhardt Mór utazó Bécs. — Kohn Jakab

utazó Bécs. — Markstein Jakab utazó Budapest. — Grosz Lajos utazó Budapest. — Roth Mór utazó Budapest. — Strausz Zsigmond utazó Bécs. — Ungar Mór utazó Bécs. — Weisz A. D. utazó Budapest. — Reich Géza utazó Bécs. — Kárpáti Mór utazó Bécs. — Kohn Mór utazó Budapest. — Glück József kereskedő Budapest. — Braun Izidor utazó Budapest. — Löwi Mór utazó Budapest. — Rohács Ottó utazó Bécs. — Cziller Vince utazó Budapest. — Volner Márton utazó Budapest.

NYILTÉR.*

Szabó-Sonenfeld Károly

ügyvédi irodáját

József főherceg-ut 10 sz.

helyezte át. 1316

Előleges jelentés!

Folyó évi május hó 7-én, szombaton nyílik meg az

Aradi dalcsarnok

az „Európa“-kávéház udvarán ujonnan épült modern színpadján, Deák Ferenc-utca 27. sz. a.,

Kiséri Nándor

a budapesti dalcsarnokok kedvenc dalkomikusának igazgatása alatt álló művészek felléptével. 1314

Családi műsor. — Kezdeté 8 órakor.

Gégnér János

épület-, bútór és portál asztalos
Aradon, Angyal-utcza 21. sz.

Elvállal minden az épület-, bútór és portál asztalos szakmába vágó új és javítási munkákat u. m. épület munkákat-, üzleti-, szoba és konyha berendezéseket, továbbá portálok fölállítását jutányos árak és pontos kivitelben. Tervrajzok díjmentesen készítetnek. 1128

Eladó üzlet.

Nagy magyar községben egy 18 év óta fennálló igen jó forgalmu

üzlet

korlátlan italmérés, tőzsde, mézszárszék, bolt, korcsma, három szobás lakás, gabonás, pincze, nagy istálló, kocsiszin, 600 □-öl kert, annak fele igen szép termő szőlővel és gyümölcsfákkal beültetve. 1276

Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos: Reich Ignác, Feketegyarmaton.

A maga nemében páratlan jó hashajtó szer az

„ALVO“

tabletta. — Felnőtteknél és gyermekeknél egyaránt kedvelt. Az „ALVO“ tabletták rendkívül kellemes ízű és fájdalom nélkül hat. A gyomorban rögtön feloldódik.

— Minden doboz használati utasítással van ellátva. —
Ára egy doboznak 90 fillér.

Fontos tudnivaló tüdőbetegeknek!!

A törvényesen védett „SYLOL“ az egyedüli szer, mely mindenféle légzőszervi bajoknál rendkívül jó hatású. —
Az éjjeli izzadást teljesen megszünteti! A testsúlyt gyarapítja! Heptikás embereknek valóságos megmentője!

Ára egy üvegnek 3 korona. 162

— Kizárólag kapható az egyedüli készítőnél: —

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez
Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Divatos
női ruhák
készen vagy rendelésre
legolcsóbban
Tökölly-téren,
Prolich üzlete mellett
készülnek. 1146

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy bécsi és külföldi bevásárlási utamról hazaérkeztem és a legelegánsabb

tavaszi és nyári
virág-, cheth és tülkalapok

a legnagyobb választékban kaphatók, melyek a legkényesebb igényeknek is megfelelnek.

Gyászkalapok mindig raktáron vannak.

Javításokat elfogadok.
Kalapdiszkek fűtyolok és menyasszonyi koszorúk dus választéka.
A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri 726

Madmoiselle Serah
(Löwenberg S.)
Andrassy tér 20. sz.

Egy csoda hangszer!

a Trombino.

Tanulás és hangjegy ismeret nélkül azonnal játszhatja mindenki rajta a legszebb dalokat, tánczdarabokat, indulókat, u. m.: Sackingeni trombitás, Sei nicht bös, Beim Souper, Radeczky induló stb. és még 200 más kiváló zenedarabot, ezen az újtalálmányu, kitűnő és elegánsan kiállított trombitán az u. n.

„Trombino“-n.

A Trombino a jelenkor legszenzációsabb találmánya és mindenütt nagy feltűnést kelt, különösen akkor, ha valaki egy társaságban egyszerre csak mint kűrtűvész lép fel, holott az illetőnek ezen tehetségéről azelőtt senki tudomással nem bírt. Minden dal tanulás, fáradság és erőlködés nélkül azonnal játszható, csak a megfelelő hangjegy szalagot kell beilleszteni. **Pompás zene, szép és erőteljes hangokkal.** Mulatságoknál, társaságokban vagy otthon, a legszebb szórakozás. Kerékpár-, kocsii- vagy gyalog-kirándulásoknál, csolnakázásnál a legmulattatóbb kísérő. Tánczhoz vagy énekkísérethez kiválóan alkalmas. A Trombino gazdag tartalmu daljegyzékkel együtt, melyben könnyen megérthető magyarázat is van: I. minőség finom nickelezéssel 9 dallal 3 frt 50 kr. II. minőség finom nickelezéssel 18 dallal 6 frt 50 kr. Dal-lemezek az I. minőséghez darabonként 30 kr., a II. minőséghez 50 kr.

Egyedüli szétküldési hely utánvétellel

242

KERTÉSZ HENRIK, Bécs, I. Fleischmarkt 18—976.

576—1904. I. számhoz.

Hirdetmény.

A Nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi Minister ur az 1904. évi április hó 25-én kelt 15629. számú rendeletével a nagyhalmági állami kisedővő és iskola építési munkáit 15514 korona 67 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása czéljából az 1904. évi május hó 30-ik napjának délelőtt 10 órájára az aradi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlatokat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek az aradi m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1904. évi május hó 1-én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

MÉREGMENTES!

Szabadalmazva 1216. SZ.

„Fuchsol“

kipusztítja az összes rögöskéket és pedig: patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„Fuchsol“

kipusztítja az összes férgeket, u. m. poloskát, bolhát, svábbogarakat, molyt stb. a fajzattal együtt.

„Fuchsol“

nem általános szer, hanem minden állat nem részére külön szer létezik.

Kapható vidéki városokban gyógyszerészeknél és fűszereseknél.

Aradon: Braun N. A., Dürr Gusztáv Fejér Gyula, Földes Kelemen gyógyszerész, Hajós Árpád gyógyszerész, Hegeős Gyula, Hoffmann József, Tamastán Kornél, Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál.

Közvetlenül kapható Ujházi Árpád és Társai

vegyészeti laboratóriumában Pozsonyban.

3492

? Miért ?

nevezik

Gaedicke

bankházát a legnagyobb

Szerencse-gyűjtődének ?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizették ki

Mert ott a 602.000 kor. jutalmat

Mert ott 3-szor a 400.000 „ főnyereményt

Mert ott 3-szor a 100.000 „ „

Mert ott 1-szer a 70.000 „ „

Mert ott 4-szer a 60.000 „ „

Mert ott 3-szor a 30.000 „ „

Mert ott 5-ször a 25.000 „ „

Mert ott 10-szer a 20.000 „ „

nyerték és —

Mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-ik magyar kir. szab. osztályosorsjáték május 17. és 18-án megtartandó húzásához postautalványon vagy utánvét mellett

$\frac{1}{12}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{1.50}$ sorsjegyeket koronáért rendelni

Gaedicke A. bankházánál

Magyarország legnagyobb szerencse-gyűjtője

Budapest, Kossuth-Lajos-utca II. szám.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az összegek postadíjmentes átutalhatása czéljából kívánatra szívesen szolgálunk.

3459

Levágandó rendelőlevél.

GAEDICKE A. urnak

BUDAPEST.

Sziveskedjék czimemre I. osztályu eredeti Magy. kir. szab. osztályosorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az ellenérték: korona utánvételezendő postautalványon küldöm.

Pontos cím } Név
Állás
Lakhely
Utolsó posta

A nem kívánt módosítástól mentesül.

PAGLIANO-SYRUP

vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta bizlos sikerrel használatban.

Készítője: **PAGLIANO GIROLAMO** egyetemi tanár
FLORENZ — Via Pandolfini — (Olaszország.)

Óvakodjunk utáztatoktól.

Csakis világoskék gyári jellel ellátott üveget
kérjünk, amelyen **PAGLIANO GIROLAMO**
tanár aláírása látható.

Minden nagyobb gyógyszerárban kapható.
Raktár: Gutori Földes Kelemennél.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a donanyzo
egyszer veszi és többé más nem szivhat.

legjobb valódi francozia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Figyelem!

Megérkeztek szines

bőr-különlegességek
dus választékban minden színben.
shvreaux, boksx és bagaria bő-
rökben.

Seelinger M. Andor

úr és női mintacépezete

Arad, Szabadság-tér 4.

Városi és megyei telefon 115.

Ékszer-tárgyak

a közlegő bér-máláshoz a
legnagyobb választékban kapható
csakis

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész-nél

ARAD, TEMPLUM-UTCZA

Minorita-palota.

Ugyanott mindenféle más tárgyak
megvételnek vagy átcseréltetnek.

Veszek

zálogcédulákat.

Telefon 438.

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat bizos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPITTATOTT 1890.

444—1904. szám.

Aradi m. kir. folyammérnöki hivatal

Verseny-tárgyalási hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. minister úr rendeletére a Maros folyó deszk-makói szakaszán végrehajtandó munkálatokhoz szükséges 1704 m³ kőanyag szállítására nézve 1904. évi május hó 21-ik napján d. e. 10 órakor az aradi m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében (Arad, Széchenyi-utca 1. sz. 2. emelet) zárt ajánlati verseny-tárgyalás fog tartatni.

A vállalatot ismertető általános és részletes szállítási feltételek, valamint az ajánlati feltételek az aradi m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők, hol egyszersmind az ajánlati minta is megszerezhető.

A szabályszerűen kiállított ajánlatok a m. kir. folyammérnöki hivatalnál 1904. évi május hó 21-ik napjának d. e. 9^{1/2} órájáig nyújtandók be.

Arad, 1904. évi május hó 2-án.

M. kir. folyammérnöki hivatal.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az elveszített erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte írnak. Ez a legbamulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalkori kihágások folytán nem bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nem bajokban, szellemei elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a State Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés nélkül az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Minden irhat érte bárholnag magyarázó, mire titoktartás mellett postafordultava egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika. A levelek mindig bementesítendők.

1484

LEGKÜNBÖBB MINŐSÉGU
CHIFFONNOK
ASZTÁLNEMÜEK
KAVES KESZLETEK
TOROLKÖZÖK
TORLO RUHAK
ZSEBKENDÖK
ROSENBLUH H. ES TSA.

Paplanok a legjobb kivitelben. Fegyházban kötött legtartósabb harisnyák.

Péntek délután Szőnyegmaradékok olcsó árakban.

Szőnyeg,

közük olyanok, melyek tűzkáruk nélkül mint kevéssé sérültek liquidáltak.

I-ső rendű Axminster plüsch szőnyeg

250/350 mtr. 36 forint, ugyszintén a még raktáron lévő sérült angol vásznak, cretonok és battisztok.

Kész mosó blouzok

míg a készlet tart fél áron, mivel e czikket többet nem tartjuk.

Óriási választékban szines női harisnya kizárólagos látható.

Nagy választékban Férfi és Gyermek szoknik.

Vászon maradékok olcsó áron. Fehér himzés maradékok fél áron.

CERNAVASZON
ES
FEHERNEMÜ
OSZTALYUNK
CSAK IS A
LEGJOBB
GYARTMANYOK
EREDETI
GYARI ARAK
ROSENBLUH H. ES TSA.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ügyes varrónők

felvétetnek Weitzer János-utca 10
2. ajtó.

Lakás kiadó.

A nagyköruton, a Barossparki ki-
oszlakkal szemben épülő új házban
több modern berendezésű lakás
folyó évi november hó 1-től kiadó,
bővebbet Frick József építészeti iro-
dájában Heim Domokos-u. 8. 1274

Erkélyes lakás

három utcái, egy udvari, fürdő-
szoba és hozzátartozó mellékhe-
lyiségekből álló, Szabadság-tér 2.
szám első emeletén, november hó
1-től kiadó. 1294

Egy alig használt

írógép Yest-féle sokszorosítóval
elcső áron eladó. Simalya Károly-
nál, Andrassy-tér 24. 1299

Kisasszony

kerestetik két nagyobb gyermek
mellett, esetleg csak nappali foglal-
kozásra. Németajku és zenéhez
értő előnyben részesül. Cím a ki-
adóhivatalban. 1292

Egy jóforgalmu

lakatos műhely azonnal eladó Weisz
Mór lakatosnál, Lippán. 1275

Figyelem!

Nem szükséges pénz szép ur és
női szövetekért! Elfogadok min-
dennemű árukat ellenszámlába.
Mintákat kívánatra küld: Tuch-
geschäft Rehwald Wien II/8. 1171

Elsőrendű

prima nehéz pörkölt szalonna kap-
ható Meisztrovich Jánosnál, Ara-
don. 1241

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv.
Társaságnál.

600 drb. füző,

üzletfelosztás miatt minden elfo-
gadható áron azonnal eladó. Aulich
Lajos utca 9. szám. 1812

Vendéglősök figyelmébe.

Egy Vagner féle sörgép, egy nagy
hűtő szekrény, asztalok, székek,
tükörök és egy nagy vas szalatti
eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1309

Lapkihordók

felvétetnek
a kiadóhivatalban.

Országszerte ismert

vizsgalapjainkból

100 drb 1 korona a pénz előre való be-
küldésével bérmentve 1 k. 30 f., mint ke-
resztkötés tokban küldve, a gyűrdés
ellen vedve. 100—750 drbig a bérmentesi-
tére 72 fillér küldendő. Utánvétellel a
szállítási költség sokkal több.

Ingusz I. és Fia
kiadóhivatala Arad.

Klein Ignác

géparisnya kötődéje

Aradon, Lázár Vilmos-utca

Földes palotában (Fleisher-féle butorgyár-
ral szemben.)

Felhívom a n. é. közönség fi-
gyelmét jól felszerelt

géparisnya kötődémre,

melyet Aradon eddig még nem léte-
zett gépekkel rendeztem be.

Elvállalok mindennemű új ha-
risnyák kötését és fejelését u. m.
keztük, kamaslik, alsószoknyák és
alsóingek és minden kötőde szak-
mába vágó új és javítási munká-
kat jutányos árak mellett. 1112

500—1000

koronát kereshet

minden risikó nélkül, minden
különös előképzettség nélkül
havonként teljesen költség-men-
tesen.

Tessék ajánlatot küldeni
Konstant. Eisele névre Stutt-
gart Ludwig-strasse 56. „E.
87“ jelige alatt. 590

T. cz.

Van szerencsém szíves tudomására
hozni, hogy

Aradon, Magyar-utca 4. sz. alatt

uri és női cipész-üzletet

nyitottam. — Raktáron tartok mindennemű
saját műhelyemben készült ur, női és
gyermek készletpököket jutányos árak-
ban. Mérték szerinti megrendelések 24
óra alatt elkészíttetnek.

Hivatkozva arra, hogy ugy helyben,
mint a fővárosban elsőrendű üzletekben
voltam alkalmazva, azon reményben va-
gyok, hogy munkámmal tisztelt vevőim
bizalmát megnyerni fogom.

Szíves támogatást kérve

tisztelettel

Brecska Károly,

1045

uri és női cipész.

A Budapesten székelő

Hazai Leszámitoló és Takarékszövetkezet

előnyös feltételek mellett folyósít 1/4-évenként 21/2, vagy 5 év alatt, avagy 60 és 120
havi részletekben törlesztendő annuitásos

SZEMÉLYKÖLCSÖNÖKET

állami, közigazgatási és magánhivatalnokoknak, valamint katonatiszteknek, kereske-
dőknek és iparosoknak; továbbá

TÁRCZAHITELKÖLCSÖNT

nyújt kereskedőknek; ugyszintén

JELZÁLOGHITELKÖLCSÖNÖKET

10 évtől 65 évig terjedhető visszafizetésre bármely összeg erejéig engedélyez egy el-
sőrangú hazai pénzügyintézet útján a legkedvezőbb feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással szolgál vezérképviselőnk,

SZILÁGYI GYULA

Arad, Andrassy-ut (Reinhart-ház.)

3372

Költözködésre

ajánljuk általánosan elismert

Rovarporainkat

melyek bolhák, svábok és poloskák irtására
biztos hatással bírnak.

Kapható:

30, 50, 1.—1.50, kor. dobo-
zokban, és kimérve. 118

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedésében

ARADON.

Mikalakai téglák és cserépgyártó
telep.

Cséptulajdonos: POLLÁK JÓZSEF.

gyarmatáru nagykereskedő Aradon.

Városi Iroda:

Telephon:

Haltér 1. szám.

255. szám.

TÉGLA,

bármily mennyiségben olcsó és
kedvező fizetési feltételek mellett
telepünkön kaphatók. A téglát fu-
varosainkkal házhoz szállítjuk. 1000

Garai Berta

női-divat és szabászati mű-
termét

Tökölly-tér 4. szám

alá helyezte át. — Elegáns és
divatos fazonok készülnek. —
Ugyanott fizető és tanuló leá-
nyok felvétetnek. 1316

Kérjünk kizárólag

Globus-

Tisztítószert

mint az itt látható kép

mert sok értéktelen

u t á n z a t

ajánlatik.

3400

Fritz Schulz jun.

Aktiengesellschaft, Leipzig, u. Bgr.

Egy ügyes segéd,

a ki a

rőfösben is jártas

azonnali belépésre kerestetik.

Ajánlatok

1007

Weisz Mór-hoz,

Székudvarra küldendők.